

Naročnina mesečno 12 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje Italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

SLOVENEK

Abbonamenti: Mese 12 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku. Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Vojno poročilo št. 561 Napadi v Marmariki odbiti Dve angleški križarki torpedirani

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil objavlja: Sovražni pritisk, ki se vztrajno nadaljuje v pokrajini Ain el Gazala je naletel na žilav odpor naših čet, ki so povsod prešle v protinapad.

Ofenzivni sunki na postojanke pri Solumu in Bardiji so bili odbiti. Napadalec so pustili v naših rokah nekaj ujetnikov.

Letalstvo Osi je krepko sodelovalo pri bojih in je z ognjem iz strojne napadalo sovražne kolone in razpršilo zbiranja sovražnih motoriziranih sredstev. Dvajset sovražnih letal je bilo streljenih in sicer jih je 13 sestrelilo italijansko-nemško lovsko letalstvo, 7 pa protiletalsko topništvo, 2 naši letali se nista vrnila na svoja oporišča.

Pri letalskih napadih na Derno in Cirenno sta bili dve osebi ubiti, ena pa ranjena. Škode ni bilo.

Med boji na srednjem delu Sredozemskega morja sta bili torpedirani in potopljeni dve naši lahki križarki. Skoraj vsi člani posadke so bili rešeni. Sovražni rušilec, ki je pripadal bivši nizozemski mornarici, je bil potopljen.

Podmornica pod poveljstvom korvetnega kapitana Torrija je napadla in zadela s torpedom v vzhodnem delu Sredozemskega morja angleško križarko. Podmornica pod poveljstvom poročnika bojnega broda Campanella je torpedirala eno sovražno križarko na srednjem delu Sredozemskega morja.

Japonska vojna poročila

Tokio, 15. dec. AS: Vojni odsek japonskega cesarskega glavnega stana objavlja, da so japonska letala napadla sovražna oporišča v Birmaniji in na Malajskem polotoku. Japonska letala so napadla Penang ob severozahodni obali polotoka, prav tako pa letališče Victorio v Birmaniji in to vključno močnemu protiletalskemu streljanju. Japonska letala so napadala zbiranja sovražnih čet, pri napadih na letala na sovražnih letališčih pa so zažgala štiri bojna letala, dve prevozniki letali so potopila, eno pa zelo poškodovala. Druga japonska letala so izvedla polet nad neko letališče v južni Birmaniji, kjer so hudo poškodovala skladišča, sovražna letala pa so hitro zbežala. Japonski bombniki so tudi napadli naprave v letališču in na tleh uničili velik bombnik. Med temi napadi so Japonci izgubili tri letala.

Tokio, 15. dec. AS: Japonski cesarski glavni stan je objavil, da so se japonske čete, ki se vskujejo v južnem delu Malajskega polotoka, srečno zagrizle globoko v sovražne postojanke. Sovražni odpor je bil premagan in ob tej priliki je bila uničena ena angleška oklepna divizija ter je bilo zaplenjenih približno sto stankov, oklepnih avtomobilov in drugih avtomobilskih prevoznih sredstev.

Tokio, 15. dec. AS: Mornariško poveljstvo med drugim javlja, da je japonsko letalstvo napadlo pomorska in letalska oporišča na otoku Luzonu in uničilo mnogo letal na tleh. Japonski letali so sestrelili eno lovsko letalo in dva bombnika ter povzročili več požarov.

Tokio, 15. decembra. AS: Italijanski veleposlanik v Tokiu se je v spremstvu mornariškega atašeya včeraj zjutraj podal v mornariško ministarstvo in tam izrekel ministru priščne čestitke zaradi zmaga, ki so jih Japonci v prvih dneh vojne dosegli proti Angležem in Amerikancem. Potem je vojaški odposlanec spremljal veleposlanika k vojnemu ministru, kjer je veleposlanik ponovil svoje čestitke. Oba japonska ministra sta v imenu japonskih voj-

Japonski napadi na Malajskem polotoku

nih sil sporočila čestitke italijanski oboroženi sili.

Rim, 15. dec. AS: Pristojni londonski časnikarski krogi podajajo naslednji pregled o položaju na Tihem morju:

Malajski polotok: Boji se razvijajo in zavzemajo širši obseg. Štiri japonske divizije, to je 50.000 mož, napadajo angleške postojanke.

Hongkong: Angleži so morali izprazniti Kowloon.

Filipini: Hudi boji se razvijajo na treh oporiščih, kjer se je Japoncem posrečilo izkreati lahke tanke. Položaj je zlasti nevaren v severnem delu otoka Luzona.

Boji za Hongkong

Tokio, 15. decembra. AS: Japonski tisk poroča, da so Japonci potem, ko so zasedli Kowloon, poslali polkovnika Tada v mesto Hongkong z zahtevom, da se mesto preda. Toda angleški polkovnik Boxer, ki Hongkong brani, je odklonil predajo. Sodijo, da se mesto, ki ima milijon prebivalcev, ne bo moglo dolgo držati.

Pred bitko za Singapur

Tokio, 15. dec. AS: List »Asahi« objavlja obširno poročilo iz Šanghaja, ki pravi, da so se močni oddelki japonskih čet, najmoderneje opremljeni, srečno izkrcali na raznih delih Malajskega polotoka, kjer se sedaj pripravljajo za veliko bitko in to bo bitka za Singapur. Ves ta čas pa japonska letala silovito bombardirajo vojaške cilje v Singapurju. Poveljstvo posadke v Singapurju je nujno zahtevalo pomoč, zlasti pa je zahtevalo letala iz Nizozemske Indije.

Ujeti Amerikanci na Guam

Lisbona, 15. dec. AS: Delavska zveza v Washingtonu je objavila, da je bilo na otokih Midway in Guam ujetih 1000 ameriških delavcev, ki so bili zaposleni pri utrjevalnih delih na otokih.

Potopljena norveška ladja na Tihem morju

Rio de Janeiro, 15. dec. AS: Iz Washingtona je bilo uradno objavljeno, da je bil v vodah pri Filipinih potopljen bivši norveški parnik »Havane« in sicer zaradi napadov japonskega letalstva.

Vojni kabinet v Ameriki

Washington, 15. decembra. DNB: Vojni kabinet v Ameriki je sledeče postavil: vojni minister Stimson, mornariški minister Knox, šef generalnega štaba Marshall in šef pomorskega generalnega štaba Stark.

Hrvatska v vojni z Združenimi državami in Anglijo Velikanske manifestacije v Zagrebu — Legija hrvatskih prostovoljcev za vzhodno bojišče

Zagreb, 15. dec. AS: Včeraj zjutraj je bila v Zagrebu izredna seja hrvatske vlade in na seji je bil soglasno odobren naslednji Poglavnikov sklep: Zaradi napadov Združenih držav na vseile trojne pogodbe, je 8. decembra bilo proglašeno vojno stanje med Japonsko na eni in Združenimi državami in Anglijo na drugi strani, dne 10. decembra pa sta stopili v vojno z Združenimi državami tudi Italija in Nemčija.

Hrvatska vlada je zvesta besedi in duhu trojne pogodbe in je spoznala potrebo popolne vzajemnosti in kar najtesnejšega sodelovanja in zveze med evropskimi državami v boju proti poskusom, ki hočejo Evropo držati v sužnosti angleške in ameriške plutokracije, prav tako pa hrvatska vlada ve, da angleška in ameriška vlada nista prijateljsko razpoloženi do hrvatske države. Neodvisna hrvatska država se tedaj priključuje velesilam iz trojne pogodbe in izjavlja, da je neodvisna hrvatska država od včeraj naprej v vojni proti Angliji in proti ameriškim Združenim državam.

Nato se je Poglavnik pojavil na balkonu vladne palače na trgu sv. Marka, kjer je bila zbrana legija hrvatskih prostovoljcev, ki so snoči odpotovali v Italijo, odod pa bodo odšli na rusko bojišče, kjer se bodo vojskovali obenem na strani italijanskih divizij. Poglavnik je prebral besedilo hrvatske vojne napovedi Združenim državam in Angliji. Na desnici Poglavnika je bil italijanski poslanik Casertano, na njegovi levisi pa nemški poslanik Kasche. Navzoči so bili tudi vsi člani vlade in diplomatskega zbora, načelnik italijanskega vojaškega odposlanstva na Hrvatskem, in vodja zastopstva fašistične stranke in še mnogo drugih civilnih in vojaških oseb.

Poglavnikovo izjavo je poslušala ogromna množica ljudi, ki je bila zbrana na trgu sv. Marka. Z največjim navdušenjem je množica vzklakala Poglavniku, Mussoliniju in Hitlerju.

Poglavnik in grof Ciano v Benetkah

Benetke, 15. dec. as. Italijanski zunanji minister grof Ciano in hrvatski poglavnik dr. Ante Pavelić sta danes zjutraj prišla v Benetke. Srečanje med obema državnikoma

je bilo zelo prisrčno. Množica je živahno pozdravljala obe visoki osebnosti na poti od postaje do hotela.

Hude sovražne izgube na vzhodu

Nemško vojno poročilo

Hitlerjev glavni stan, 15. dec. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Na vzhodnem bojišču so bili na več krajih sovražni napadi odbiti in je imel sovražnik velike izgube. Letalstvo je uspešno napadalo sovražna zbirališča ob kolenu Donca in železniške cilje med Donom in Donecem. Močne skupine bojnih in strmo-glavskih letal so v spremstvu lovskih letal zadale uničujoče udarce pripravljanim tankom in dovoznim sovjetskimi kolonam na srednjem odseku bojišča. Tod je imel sovražnik posebno občutno izgube v težkem orožju in prevoznem vojnem gradivu. Tudi v odseku pri Volkovu in ob murmanski železnici so bili napadi letalstva uspešni.

Obrambna vozila vojne mornarice so na Egejskem morju z globinskimi bombami poškodovala angleško podmornico in je treba računati z njeno izgubo.

V severni Afriki so bili ponovni angleški napadi odbiti. Nemška in italijanska strmo-glavska letala so z bombami težke vrste dosegla zadetke v polno v sovražnih kolonah in postojankah jugovzhodno od Tobruka. Nemška bojna letala so na nekem letalskem oporišču zažgala skladišča olja.

Mornariško topništvo je ob atlantski obali sestrelilo dve angleški bojni letali.

Berlin, 15. dec. AS: Obkoljene sovjetske čete v Sebastopolu so včeraj izvedle napade proti nemškim postojankam. Vsi napadi so bili odbiti in je imel sovražnik krvave izgube. Nemško topništvo je zadelo sovražne postojanke v obleganju trdnjave. Zadedi so bili tudi vojaški cilji v pristanišču, kjer je bil zažgan en parnik, na nekem drugem pa je nastala eksplozija.

Helsinki, 15. dec. AS: Delovanje topništva v zadnjih 24 urah na bojišču Karelijske ožine ni bilo

živahno. Finsko topništvo je uspešno bombardiralo sovražne vojne cilje. Na zahodnem delu ožine so bili preprečeni poskusi sovražnih patrol. Pri tem so imeli Sovjeti pomembne izgube.

Na bojišču pri Sivaerju obojestranski ogenj topništva in možnarjev. Sovražne patrole so hotele priti čez Sivaerj, pa so bile odbite. Tudi v vzhodni Kareliji delovanje obojestranskega topništva. Na severnih odsekih je položaj nespremenjen. Napadi sovražnih patrol so bili odbiti. Finska letala so še naprej bombardirala železniško progo proti Murmansku in severno od Maaselle je finsko protiletalsko topništvo sestrelilo eno sovjetsko lovsko letalo.

Berlin, 15. dec. AS: Vkljub zelo slabemu vremenu so skupine nemških bombnikov dne 13. dec. napadle zaledja in sovjetske železnice na južnem delu vzhodnega bojišča. Bombe so zadale štiri sovjetske vlake in 130 vagonov ter štiri lokomotive so bile uničene. Razdejanje so bile tudi železnice. Vsa nemška letala so se nepoškodovano vrnila na svoja oporišča.

Budimpešta, 15. dec. AS: Madžarska prestolnica je bila včeraj vsa v zastavah, ko je v navdušenimi in prisrčnimi manifestacijami sprejela madžarsko brigado, ki se je vrnila z vzhodnega bojišča. Na velikem Trgu junakov je načelnik madžarskega glavnega stana kot zastopnik regenta v spremstvu članov vlade in poslanikov držav trojne zveze in vojaških odposlancev tujih držav pregledal brigado, ki je bila pod poveljstvom generala Miklosa. To brigado je Hitler pred kratkim odklonil z vojnim križem in se je od 30. junija naprej udeleževala vseh bojev na južnem odseku vzhodnega bojišča. Ta madžarska brigada je sodelovala pri mnogih bojih in se je ovenčala s slavo v bitkah ob Bugu, Dnjepru in Doncu. Brigada je v popolni bojni opremi korakala po ulicah Budimpešte in jo je množica zelo navdušeno pozdravljala.

Portugalska odklanja angleško varstvo

Rim, 15. dec. AS: Iz dobro poučenega kroga poročajo, da je Portugalska odklonila angleško ponudbo, da bi prevzela varstvo njenih portugalskih kolonij na Daljnem vzhodu.

»Clipperji« ne vozijo več čez Atlantik

Lisbona, 15. dec. AS: Poštna in pomorske zveze med Ameriko in Anglijo s posredovanjem Portugalske so prekinjene. Ukinjena je bila tudi letalska proga med Newyorkom in Lisbno, to progo pa so vzdrževali tako imenovani »Clipperji«. List »Newyork Times« piše, da je Anglija sedaj štirikrat bolj oddaljena od Amerike.

Sporazum za Reko

Budapest, 15. decembra. AS: Med madžarsko družbo, ki je lastnica donavskega pristanišča v Budimpešti, in pa med družbo, ki je lastnica reških pristanišč in skladišč, je bil dosežen sporazum, v smislu katerega bo nekaj pristaniških skladišč v Reki na razpolago za madžarsko trgovino.

Angleži zaplenili francoski parnik

Vichy, 15. dec. AS: Francoski parnik »Formigny«, ki so ga Angleži zaplenili na Sredozemskem morju, je bil odveden v Gibraltar. Ničesar ni mogoče izvedeti o francoskih parnikih, ki so v ameriških pristaniščih. V Vichyju vedo samo tisto, kar je francoski vladi sporočil Roosevelt. Ta pa je sporočil, da so s francoskih parnikov odstranili francoske posadke.

Amerikanci zaplenili velik švedski parnik

Lisbona, 15. dec. AS: Ameriško državno tajništvo je objavilo, da si je Amerika prilastila švedsko motorno ladjo »Kungshol«, ki ima 20.000 ton. Ameriške oblasti se skušajo zaradi te zaplembe opravičevati na ta način, da bi škodovalo švedskim koristim, če ta parnik predolgo časa ne bi mogel opravljati svoje službe.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Fronta v Marmariki: Častniki italijanskega poveljstva ogledujejo, kako njihove baterije bombardirajo sovražne postojanke

(Nadaljevanje s 1. strani)

je vsega naroda, ki je tako odobraval slovesne klepe, ki jih je mlada hrvatska država sprejela na ta zgodovinski dan.

V spremstvu zastopnikov oblasti in drugih osebnosti je šef glavnika nato zapustil vladno palačo in je šel na tribuno, ki je bila okrašena s hrvatskimi, italijanskimi in nemškimi zastavami.

Nasproti tribune se je na trgu razmestila cela hrvatska legija, ki jo je organiziralo italijansko vojaško zastopstvo na Hrvatskem in je bila oblečena v sivo-zelene obleke italijanske vojske in je enoči odpotovala v Italijo, odkoder bo po določnem roku za vaje, odšla na vzhodno bojišče, kjer se bo pod italijanskim poveljstvom vojskovala proti skupnemu sovražniku: boljševikom. Na desni strani trga je bila zbrana četa Crnih sracij in bataljon »M«, v sredini pa hrvatski in nemški oddelki. Okoli vsega tega pa je bila zbrana ogromna množica ljudi, ki je začela navdušeno vzvikati, ko je opazila poglavnik. Nato je nastal molk in poglavnik je začel govoriti, najprej v hrvaščini, nato v italijanski in nazadnje v nemščini:

»Hrvatski vojniki, vi nameravate oditi na daljno zemljo na vzhodnem bojišču, kjer boste še enkrat potrdili slavo hrvatskega orožja in to tam, kjer se razvija ogromen boj za svobodo narodov. Prepričan sem, da se boste tam vojskovali tako, kakor vaši predniki, ki so v teku stoletij podali bleščete dokaze junaštva na mnogih bojiščih v Evropi. Hrvatski narod je v duhu z vami in vas spremlja s svojimi željami in s svojimi nadami, ker je prepričan o vašem junaštvu, iz katerega se bodo rodili najlepši sadovi za boljše bodočnost Evrope in tako tudi Hrvatske, in to v novem mednarodnem redu, kakor ga želi Duce in Hitler. Dejstvo, da se odhajate vojskovati ob strani slavnih italijanskih vojakov, je nov veličasten dokaz tistih tesnih vezi prijateljstva in zavezništva, ki vežejo Hrvatsko na veliko Italijo in na Duceja. Vaš odhod pa se dogaja ravno v izredno slovesnem trenutku za zgodovino hrvatskega naroda. Že nekaj dni je Japonska v vojni proti Združenim državam in proti Angliji. Danes ji tudi Hrvatska sledi po tej poti in to ne samo kot član trojne pogodbe, ampak tudi zaradi velikega zadovoljstva, da se lahko ob strani velikih zavezniških narodov vojskuje proti najbolj nevarnemu sovražniku človeštva.«

Poglavnik je vzkliznil: »Za dom« in ves trg je odgovoril: »Spremnici.«

Ko je bil poglavnikov govor končan, se je začel mimohod hrvatske legije med največjim navdušenjem navzočih. Bilo je to nad tisoč mladeničev, ki so korakali z rimskimi korakom, nato pa je korakal oddelček Crnih sracij in je med tem množično vzklizala navdušeno Italijo in Mussoliniju, nato pa so sledili oddelki domobrancev, ustašev in nemških oddelkov. Po končani slovesnosti se je poglavnik vrnil v vladno palačo, kjer se je nad pol ure pogovarjal z ministrom Casertanom, načelnikom italijanskega vojaškega odposlanstva in z drugimi italijanskimi osebnostmi.

Kako je utrjen Singapur

Berlin, 15. decembra. DNB. Kjer so bile še pred nekaj leti kočice malajskih ribičev ob mrvirjih, so danes ogromne betonske naprave in vsepovsod štrle cevi protiletalskih topov. Na obnebhju pa je polno letal, ki se dvigajo iz dobro utrjenih letališč. Singapur je Gibraltar Tihnega morja. V nekaj letih je Anglija tu zgradila svoje najmočnejše oporišče na Vzhodu. Singapurski otok je zvezan samo po malem napisu z Malajskim polotokom. Na skalnih obalah malega otoka je nastalo polno mogočnih utrd. Ves otok je ogromno trdnjavsko skladišče. Posamezne naprave pa so tako skrbno skrite, da potnik nič ne opazi. Celotno angleški častnik Bruce Lockhart si je belil glavo, kam so izginile ogromne vsote denarja, ki so jih porabili za utrditev Singapura. Na otoku so tri vojaška letališča in eno civilno. Pod zemljo so velika skladišča za bencin, vojašnice in delavnice za popravilo letal in ladij. Kljub temu, da je v bližini mogoče dobiti dovolj nafte, je v singapurskih podzemskih shrambah vedno za pol leta bencina za celotno tihomorsko brodogradnjo. Vojno pristanišče obsega 50 kv. km in v njem more najti zavetje celotno angleško brodogradnjo. Vojno pristanišče ima tudi največji suhi dok na Daljnem vzhodu, v katerem je mogoče tudi 30.000 tonske vojne ladje popravljati. Niti na Havajskih otokih ni tako velikega doka.

Pač pa ima Singapur svojo slabo stran, da ni močno utrjen proti Malajskemu polotoku. Ta napaka se utegne ravno v sedanji vojni zelo maščevati. Od morske strani je trdnjava po mnenju strokovnjakov nezavetna. Ni pa nezavetna od suhozemske strani. Tudi prebivalstvo samo predstavlja za Angleže občutno nevarnost. Podnebje je namreč za Evropece zelo nezdravo. Zaradi tega so le domačini bili uporabljeni pri trdnjavskih delih. Mesto Singapur šteje 600.000 prebivalcev in sicer vseh plemen in narodov cele Azije. Vlada izdaja svoje od-

Smrt italijanskega komponista

Tivoli, 15. decembra. AS. Ponoči je umrl Filippo Guglielmi, eden najpomembnejših modernih italijanskih kompozitorov. Rojen je bil leta 1859.

V Londonu pripravljajo konferenco

Stockholm, 15. dec. AS. Iz Londona poročajo, da je več angleških poslancev poslalo Churchillu predlog, da naj se ustanovi zavezniški vojni svet, v katerem bi naj bile zastopane Anglija, Amerika in Sovjetska Rusija. Ta zvezni vojni svet naj bi obravnaval ne samo vojaških vprašanj, ampak tudi vprašanja vojne proizvodnje.

V Londonu se tudi govori, da bo v januarju sklicana konferenca, katere se bodo udeležili angleški, ameriški, ruski in kitajski zastopniki in zastopniki vseh begunskih vlad. Na konferenci bi bil sprejet sklep, da nobena zaveznica ne bo sklenila ločenega miru z državami Osi ali pa z Japonsko.

Podpora za razmah madžarskega kmetijstva

Budimpešta, 15. dec. AS. Baron Banfy, minister za kmetijstvo, je v poslanski zbornici predlagal zakonski predlog, ki določa milijard pengov v ta namen, da bi se povečala kmetijska proizvodnja na Madžarskem, in sicer v kvalitetnem in v količinskem oziru. Določene so nagrade za kmetijce, prav tako pa velike vsote za izboljšanje ozemlja. Tudi na polju kmetijstva bo Madžarska storila vse, da se poveča vojna proizvodnja in bi se tako nato povečal izvoz v zavezniške države.

Velika eksplozija v Ameriki

Lisbona, 15. dec. AS. Izvedelo se je, da je velika tovarna orožja in streliva v severnoameričkem mestu Burlington zletela v zrak. V tej tovarni so izdelovali novo eksplozivno sredstvo. Zelo mnogo delavcev je bilo mrtvih in ranjenih. To tovarno se šele pred kratkim zgradili in je stala 50 milijonov dolarjev. Izvedelo se je, da je blizu vodovoda v Los Angelesu policija našla velike količine dinamita.

Zapora gume v Ameriki

Stockholm, 15. dec. DNB. V Ameriki je razglašena zapora nad prodajo gume, ki se sme od 22. decembra dalje na novo uporabljati in prodajati samo v vojaške namene.

Severnoameriška pšenica za Južno Ameriko

Berlin, 15. dec. AS. Ameriško poljedelsko ministristvo je odredilo izvoz velikih množin pšenice v južne ameriške dežele: Venezuelo, Columbio in Ekvador. Pšenica je bila odposlana po izredno nizkih cenah, tako da je konkurenca argentinski pšenici.

ložbe v 19 jezikih. Dovož živil v to velemesto prihaja največ iz Malajskega polotoka in pa iz holandske Indije. Zato je japonska blokada na severu Malajskega otoka za Singapur takoj postala občutna nevarnost.

Italska fronta: Italijanska predstraža pred napadom.

Gospodarstvo

Delavstvo v Ljubljanski pokrajini

Iz statističnih podatkov Zavoda za socialno zavarovanje Ljubljanske pokrajine je razvidno, da da je znašalo meseca septembra skupno število zavarovancev 20.938 in zavarovank 10.913, torej skupno 31.851 oseb, v oktobru je število moških zavarovancev naraslo na 21.001, žensk pa na 11 tisoč 74, tako da je skupno število zavarovancev znašalo oktobra 32.075. Odstotek bolnikov je bil v septembru 2,15, v oktobru pa 2,37.

Od vseh članov odpade v oktobru na zavod za soc. zavarovanje, t. j. prejšnji okrožni urad, 27.512, na boln. blagajno Trg. boln. in podp. društva 4473, na Merkur pa 90. Povprečna dnevna zavarovana mezza je znašala oktobra 18,28 lir in sicer pri zavodu za soc. zavarovanje 17,23 (moški 19,98, ženske 11,66), pri bolniški blagajni TPPD 23,76 lir (moški 25,98, ženske 20,83), pri Merkurju 26,68 lir (moški 27,53, ženske 25,23 lir). Tako je znašala skupna dnevna zavarov. mezza 586.262,10

lir, od tega zavod za soc. zavarovanje 474.021,00, bolniška blagajna 109.820 in Merkur 2.420,60 lir. Po strokah je bilo v oktobru število zavarovancev razdeljeno takole: hišna služničad 3.532, gradnja cest in vodnih zgradb 3.228, trgovina 3.166, visoke gradnje 2.346, gozdno-žagarska industrija 2.043, kovinska industrija 1.639, denarni zavodi itd. 1.479, oblačilna industrija 1.448, gledališča, svob. poklici itd. 1.209, tekstilna industrija 1.189, občinski obrati 1.165, industrija kamenja in zemlje 1.149, gostilne, kavarne itd. 1080, industrija hrane in pijače 1.079, predelovanje lesa in rezbarstvo 947, higiena 879, predelovanje kože in njenih surogatov 685, industrija papirja 672, industrija tobaka 595, grafična industrija 570, kemična industrija 445, javni promet 384, zasebna prometna podjetja 331, industrija kože in gume 298, poljedelstvo 211, gradnja prevoznih sredstev 163 in centrale za proizvodnjo sile itd. 139.

Omajitev poštnobrzojavnega prometa za praznike

Od polnoči dne 16. decembra pa do polnoči dne 10. januarja 1942 bodo poštni brzojavni uradi glavnega mesta in pokrajine vpoštevali naslednje predpise:

Poštna služba: ukiniti morajo sprejem poštnih paketov s težo nad 5 kg, pa naj bodo namenjeni v kateri koli kraj Kraljevine, nadalje morajo ukiniti sprejem propagandističnih tiskovin, ki niso periodične, pa namenjene kamor koli v Kraljevino.

Poštno-brzojavna služba: Ukiniti se mora sprejem navadnih zasebnih brzojav in brzojavnih navadnih nakazil, namenjenih kamor koli v Kraljevino, z izjemo brzojavov in brzojavnih nakazil, namenjenih italijanskim posestvom, poleg tega pa tudi namenjenih vojakom Kr. vojske, Oboroženih sil, milice za nacionalno varnost, ali od njih, če imajo vizum oblastev, od katerih so odvisne. Nič ni spremenjenega glede zasebnih nujnih brzojavov in brzojavnih nujnih nakazil, ki se lahko sprejemajo proti plačilu odnosnih taks.

Brzojavna služba: Med vsemi uradi v Kraljevini so dovoljeni navadni brzojavi z enotno takso 2 lir z določenim besedilom, ki se omejuje na eno samo besedo »čestitke« (Augurali), če naslov in podpis ne prekašajo v celoti števila 9 besed. Takšni brzojavi z določeno takso bodo dostavljeni s poštiniimi seli in morejo biti v primeru preobremenjenosti brzojavnih linij poslani s pošto.

Nova pojasnila glede nakupa sukanca

1. Naknadno se k odd. VIII okrožnice Vis. komisariata z dne 24. 11. št. 4776-107 pojasnjuje, da bodo industrije neposredno dobavljale trgovinam nove zaloge preje za šivanje (sukanca) za prodajo občinstvu.

Na enak način se bodo dobavljale potrebne količine industrijskim ali trgovskim ali obrtniškimi podjetjem.

Prodaja tem tvrdkam bo možna samo proti predložitvi bonov, izdanih po Trgovinsko-industrijski zbornici.

2. Zenske učiteljske šole, ženske strokovne šole in zenske strokovne učiteljske šole morejo biti pooblašene za dvig za ženska ročna dela učenk potrebnega tekstilnega materiala s pomočjo nakupnih bonov, izdanih po Trg.-industr. zbornici.

Za dosego nabavnih kart se bodo morale omenjene šole obrniti na Trg.-industr. zbornico s prošnjo in podrobno navedbo materiala, katerega potrebujejo, označujoč kakovost in količino za vsak razred in število učenk posameznih razredov. — Zbornica bo izdala nabavne bone za tkanine in preje posebej in posebej za sukanec ter prejo za vezenje in krpanje, po navodilih Vis. komisariata.

Zbornica, ki bi dodelila kaki soli nakupne bone za tozadevni material, bo odštela že priznane količine od celotne količine, ki pritečejo šoli, na podlagi priobčenih odredb.

Potrebno je, da šole upoštevajo, da morajo prošnje vsebovati le najpotrebnejše, ker je treba varčevati pri kakršni koli potrošnji.

Gospodarski odnosi Nemčije in Turčije

Ankara, 15. decembra. AS. Listi poročajo, da sta bili postavljeni dve komisiji za ureditev izvoza in uvoza med Nemčijo in Turčijo. Ena komisija bo poslovala v Berlinu, druga v Ankari. Trgovski sporazum velja za celotno nemško carinsko ozemlje, torej za Nemčijo, Alzacijo, Loreno, Eupen, Malmedy, Češko-Moravsko in Poljsko.

Nova trgovska pogodba med Turčijo in Romunijo

Ankara, 15. dec. AS. Po uspešnih pogajanjih je bila sklenjena nova trgovska pogodba med Turčijo in Romunijo. Pogajanja so trajala 14 dni in je pogajanja v Ankari vodilo zastopstvo, ki je prišlo iz Bukareste.

Poštni in železniški promet. S 16. t. m. bodo v železniškem prometu sprejemali samo stvari za osebno rabo in domačo porabo potnikov, ki se normalno jemljejo s seboj na potovanje, knjige in papir ter dokumente, vzorce, kinematografske plošče in odnosi propagandni material, rezervna kolesa za avtomobile, dvokolesa itd., smuč, sani itd, motocikli, glasbeni instrumenti, radijske aparate, obsmrtnice vence in akumulatorje. V pospešenem blagovnem prometu bodo sprejemali samo živila, sveže cvetlice, zdravila, monopolske predmete, vrednostne papirje itd. V malem prometu bodo sprejemali samo pošiljke do 100 kg. Izvzete pa so življenjske potrebščine. — Poštni paketi bodo sprejeti na prevoz samo do teže 5 kg, in sicer ena pošiljka dnevno iste tvrdke ali istega pošiljatelja na istega naslovnika. Prevezemale pa bodo pakete samo one pošte, kjer so tvrdke normalno oddajale svoje pakete.

Hiše državnih uslužbencev v Italiji. V teku leta XIX. je bilo dogotovljenih 588 stanovanjskih hiš za državne uslužbence s 3193 stanovanjskimi prostori s skupnimi stroški 52 milijonov lir. V letu XVIII. pa je bilo danih na razpolago 292 hiš s 1744 prostori. V teku pa so gradbena dela za 915 hiš s 5385 prostori in stroški 85 milij. lir.

Delavske hiše v Italiji. Ta mesec je bila seja uprave Nacionalnega konzorcija fašističnih zavodov za ljudske hiše. Na seji so razpravljali o novih nakazilih za nove zgradbe v letu XX. V skupnem znesku je bilo nakazanih 327.130.000 lir za navadna finaniranja, kar naj bi se dobilo s hipotekarnimi posojili, za katere bi dala podporo država v znesku 8.306.633 lir letno. Če upoštevamo vse druge razpoložljive zneske, bo za izvedbo načrta preostalo 549.634.000 lir.

Iz trgovskega registra. Pri tvrdki Fran Zorn, družba z o. zavezo v Ljubljani, sta bila izbrisana poslovodji Zorn Fran in Zorn Katarina, vpisana pa sta bila Stojan Marta roj. Mergenthaler in inž. Stojan Lovrene.

Novi seznam oseb, ki so prošile za izselitev v Nemčijo. Službeni list z dne 13. decembra prinaša 38.—44. seznam oseb, ki so zaprosile za izselitev v Nemčijo. 38. seznam obsega 340 oseb, 39. 306, 40. 217, 41. 205, 42. 197, 43. 181 in 44. 205 oseb. Upniki naj morebitne terjatve do teh oseb prijavijo v dveh tednih pobotnemu uradu za dolgove in terjatve v Ljubljani.

Novo karte za kruh. Iz Rima poročajo, da so objavljene podrobnosti o novih krušnih kartah, ki bodo v veljavi v prihodnjih treh mesecih januar, februar, marec. Za osebe, ki imajo pravico na dodatne deleže, veljajo naslednja določila: karta za 300 gramov za žene, ki so v petem mesecu do rojstva otroka, 300 gramov za dijake itd., ki žive v zavodih, karta za 400 gramov za delavce in kmetijske delavke, delež 500 gramov pa pripada tečajnikom itd. Za delavce, ki opravljajo najtežja dela, pa bo izdana ena navadna karta za 200 gramov, poleg tega pa še dve karti po 200 gramov, tako da bodo imeli dnevno po 600 gramov kruha.

Novo najvišje cene. Ministristvo za kmetijstvo in gozdove je izdalo nove odredbe o najvišjih cenah nekaterih vrst povrtnin, kovanja, krompirja in orehov. Najvišje cene za fižol na drobno so določene za navadni fižol na 585, za boljše vrste na 650 lir za 100 kg. Za krompir je določena naslednja najvišja cena: 105 lir za stot franko vajgon nakladalna postaja, torej na debelo. Nove najvišje cene so določene tudi za tunino.

Novi seznam oseb, ki se nameravajo izseliti v Nemčijo. Službeni list z dne 6. decembra objavlja 27.—33. seznam oseb, ki so zaprosile za preselitev v Nemčijo. 27. seznam obsega 175 oseb iz občin Koprivnik in Crmošnjice, 28. seznam 83 oseb iz občine Koprivnik, 29. seznam 306 oseb iz občin Dolenja vas in Mozelj, 30. seznam obsega 156 oseb iz občin Koprivnik, Kočevska Reka, Mozelj, 31. seznam obsega 101 osebo iz občine Stari log, 32. seznam obsega 294 oseb iz vasi Koprivnik, Stari log, Crmošnjice, Kočevje-okolica, Draga, 33. seznam pa obsega 237 oseb iz občin Crmošnjice in Draga. Morebitni upniki naj prijavijo v dveh tednih svoje terjatve iz katerega koli naslova pobotnemu uradu za dolgove in terjatve v Ljubljani.

Zvišanje glavnice paroplovne družbe »Ilirija« v Zagrebu. Paroplovna družba »Ilirija« v Zagrebu je zvišala glavnico od 6,5 na 20 milij. kun, za kar je izdala delničarjem gratis delnice.

Nemški trgovinski urad v Beogradu. Dne 15. novembra je bil v Beogradu odprt nemški trgovinski urad. Njegova naloga je zastopati generalnega pooblaščenca za gospodarstvo v Srbiji nasproti nemskim tvrdkam, ki ali likvidirajo stare posle ali zamenjavajo nove. Urad bo pomagal tudi onim srbskim tvrdkam, ki hočejo trgovati z Nemčijo.

Kinopredstava GILL-a

Včeraj je zvezno poveljstvo Italijanske liktorske mlađine v Ljubljani nudiło kinematografsko predstavo v kinu Moete, za učence III. mešane ljudske in III. mešane mešanske šole. Soška mlađina je z veseljem gledala delavnost GILL-a v drugih pokrajinah, ki se je razvijala na platnu in pa nekaj poučnih filmov LUCE.

Člani vseučiliškega direktorija pri Visokem Komisarju Od vseučilišnikov samih je odvisno, ali bodo znali ljubljansko vseučilišče ohraniti

Ljubljana, 15. decembra.

V soboto zvečer ob 17.30 je Visoki Komisar šk. Emilio Grazioli sprejel v vladni palači zaupnika ljubljanske vseučiliške organizacije, inž. Piera Carra, ki mu je predstavil člane direktorija te organizacije.

Podzaupnik Fran Župec je Visokemu Komisarju izrekel vdan pozdrav tudi v imenu članov direktorija in dijaštva, ki je vpisano na ljubljansko vseučilišče.

Visoki Komisar je pri tej priliki izrazil svoje veselje, da lahko sprejme v vladni palači prvih zastopnikov slovenske vseučiliške mladine. Toliko bolj je tega vesel, ker so ti zastopniki visokošolske mladine obenem člani direktorija slovenske vseučiliške organizacije, direktorija, ki je sklenil ustanoviti kot sredstvo za sodelovanje in vpostavitve vedno tesnejših stikov med italijansko in slovensko kulturo.

Ekselečna Grazioli je na kratko povzel, koliko je fašistična vlada storila za slovensko kulturo in zlasti za ljubljansko vseučilišče, za katerega je bil postavljen velik delovni program, ki bo rešil vprašanja, katera je bivša jugoslovanska vlada dolga leta zanemarjala.

Med drugim je Visoki Komisar poudaril tudi,

da ljubljansko vseučilišče ne služi Italijanom, pač pa Slovincem in je torej od vseučilišnikov samih odvisno, ali bodo to svojo univerzo znali ohraniti in vračati s enako lojalnostjo dobrohotnost fašistične vlade in zlasti Duceja.

Obšedel je potem delovanje majhne pešice tistih, ki mislijo, da bi radi imeli vseučilišče za sedež komunistične ali sploh kakršne koli protitalijanske propagande. Naglasil je, da je pač otročje, misliti, da bo Italija trpela kaj takšnega.

Nato je Visoki Komisar izrazil svoje veliko ljubezen do študentov, ki so vpisani v vseučiliško organizacijo, ter izrazil prepričanje, da bodo slovenski dijak, ki hočejo biti lojalni, znali poiskati tisto moč, da bodo nastopili proti vsakomur, ki se prizadeva ustvariti nered, ki bi imel za posledico edino to, da bi ljubljansko vseučilišče in tudi prebivalstvo na splošno izgubilo velikodušno podeljeno avtonomijo, ki jo je dovolila fašistična vlada.

Z ozirom na nekatere želje, ki so jih zastopniki vseučiliške organizacije izrazili glede ukrepov, ki so bili zadnje čase izdani z ozirom na akademike, je Visoki Komisar določno povedal, da bi o teh ukrepih bilo mogoče razpravljati le, če se bo večina študentov izkazala vredna tega.

V Sodraski in Ribniški dolini izboljšujejo zemljo V Sodraski bodo ustanovili tudi vodno zadrugo

Ribnica, decembra.

Bistrica in Ribnica, ki tečeta v velikih vijugah po Sodraski in Ribniški dolini, poplavljata večkrat na leto, zlasti spomladi in jeseni, obsežna polja in travnike ter napravljata ogromno škodo v žitak pasivnih krajih. Pridno prebivalstvo marijavo obdeluje vsak kosček vsaj malo rodovitne zemlje celo pod gorami, dočim ostaja najboljša zemlja zaradi vode neizrabljena ali pa daje le slabo kisel krmo. Od Sodrasske tja doli do Dolenje vasi pri Ribnici so večkrat pod vodo veliki deli rodovitne zemlje, ki bi lahko hranila skromno prebivalstvo. V današnjih časih, ko se vedno poudarja potreba obdelovanja vsakega kosčka naše zemlje, prebivalstvo pozdravlja ukrepe Visokega komisarja, ki posveča veliko pozornost ravno regulacijam potokov Bistrice, Sajeveca in Ribnice, ki bodo spremenile poplavno ozemlje v rodovitna polja.

Tako so začeli letos nadaljevati regulacijska in melioracijska dela na potoku Sajevcu, ki se izliva v Ribnico. Letos je bil potok Sajevec uravan v dolžini dobrega kilometra. V ta odsek se odvajajo sedaj močvirne vode in studenci. S to regulacijo je dolina ob potoku pridobila mnogo rodovitne zemlje. Ko bodo izvršene še potrebne drenaže, se bodo pokazali pravi uspehi te regulacije. Tudi posestniki sami naj bi se zanimali za razne vrste drenaž. Kako koristne in učinkovite so take naprave, bi jim vedel svetovati g. Benčina iz Bukovice pri Ribnici, ki je že sam izvedel nekaj drenaž. Oblast bo gotovo podprla taka stremiljenja.

Nekako 6 km od Sajeveca je v delu regulacija. Potok Bistrica, ki je v gornjem toku nekako od izvira pa do Podklanca reguliran, povzroča sedaj večjo škodo v svojem spodnjem toku. Zlasti je prizadet trg Sodrasska in vsa zemlja od Sodrasske do Rusove žage pod Brežami. Da se sanira trg Sodrasska, so se merodajni čimtelji odločili regulirati potok v dolžini približno 1 km pod trgov. Sedaj je regulirajo od Zamosteca v smeri proti Sodrasski. Delo lepo napreduje, le žal, da je voda letos med delom že dvakrat zalila vse delo. Delavci vztrajajo kljub vsem težočam z zavestjo, da rešujejo svojo zemljo, ki bo v bodoče hranila njihove družine. Številni brezposelni so dobili delo pri regulaciji, zlasti tisti, ki so zaradi zastojanja v lesni industriji ostali brez zaslužka.

V prihodnji sezoni bo delo na tem odseku skoraj končano. Z regulacijo bo pri dobljenih toku okrog 50 ha zemlje, s celotno regulacijo od Sodrasske do Brež pa nad 250 ha. Na tem odseku se že vršijo meritve za pripravo projekta regulacije na tem odseku. Delo opravljajo hidrotehnični

odsek Visokega Komisarjata v lastni režiji, zato pa so tudi dela poceni in solidna zaradi stalnega strokovnega nadzorstva.

Na Bistrici so dela omejena na razne manjše pritoke in studence tako Izberšice, ki jo pravkar odvajajo v že regulirano strugo Bistrice. Na ta način izvršujejo melioracijo predelov pod Veliko goru.

Razveseljiva je pobuda sodrasskega župana g. Prijatlja, ustanovili vodno zadrugo, ki bi naj potem z malenkostnimi prispevki posestnikov parcel na popolnem področju in s podporami javnih oblastí vzdrževala regulirano strugo in naprave na njej ter izsuševala drenaže na zamočvirjenih parcelah.

Pred kratkim so pričeli tudi meritvi za regulacijo Ribnice in Dolenji vasi. Tako bosta Ribniška dolina in Sodrasska kotlina po izsušenju regulacijskih delih mnogo pridobili in dali kruha ljudem, ki so odhajali samo zaradi pomanjkanja plodne zemlje v svet.

**Knjige »Slovenčeve knjižnice«
so najlepše darilo za božič in
novo leto. Vsaka knjiga le 5 lir!**

Iz Goriške pokrajine

Dva groba. V Kanalu ob Soči je mirno v Gospodu zaspala stara Ravnikova gospa Terezija Ravnik roj. Faletič. Dočkala je visoko starost nad 85 let. Bila je dobra krščanska mati, ki je vse življenje delavno skrbela za svojo družino. Imela je 12 otrok, od katerih žive še štirje. V vsem kanalskem okraju je uživala velik ugled in spoštovanje, kar je dokazal tudi njen slovesni pogreb. Ob spremstvu štirih duhovnikov ga je vodil kanalski dekan g. Semič. Naj se po trudopolnem življenju odpočije v Bogu! Žalujočim sorodnikom, zlasti živnozdravniku dr. Tonetu, naše toplo sožalje. — V Gorici smo v sredo 10. decembra pokopali g. Josipa Hrovatina, glavnega knjigovodjo pri deželni upravi. Umrli je po težki bolezni v 54. letu starosti. Bil je vzoren, vester uradnik, ki je živel v prvi vrsti svojemu poklicu in svoji družini! Že pred svetovno vojno je stopil v službo k takratnemu deželnemu odboru in je ostal v deželni službi do svoje prerane smrti. Bil je vnet pevec in je svojčas živo sodeloval pri znanem goriškem kvartetu. Dobrega, tihega gospoda bomo ohranili vsi, ki smo ga poznali, v lepem spominu. Bog mu daj večni mir! Družini in sorodnikom iskreno sožalje.

Col na Vipavskem. Pri nas smo opravili pred kratkim prav lepo pobožnost: imeli smo tridnevno za naša dekleta. Pobožnost je spretno in uspešno vodil g. Štefan Gnjezda, župnik iz sosedskega Podkraja. Dekleta so bila prireditve prav vesela in so se je prav številno in z verno udeleževala. Upamo, da pobožnost ne bo ostala brez sadov.

škega samostana. Takrat je imel stiški samostan mnogo posestev po Dolenjskem in tudi v novo-meški okolici. Gradec je bil središče pristav, ki so se nahajale po njegovi okolici. Vas je dobila že zgodaj trške pravice; kot trg se prvič omenja leta 1331. Zgodovina Novega mesta pa se pričenja prav za prav šele 7. aprila 1365, ko je avstrijski vojvoda Rudolf IV. temu kraju z ustanovitvijo pismom podelil mestne pravice. Mestu je dal tudi svoje ime Rudolfovo, ki pa se ni vzdržalo, ker imajo že najstarejše listine skoraj dosledno oblike: Mewstleim, Mewstadel, Neustatl, Neustadt in podobne. Tudi Trubar je imenoval kraj »Novo mesto«. Za uspešen razvoj trgovstva je vojvoda Rudolf IV. določil: Trgovci, ki prihajajo ob sejmih s svojim blagom v Novo mesto, so osem dni pred sejmom in osem dni za njim varni pred vsako tožbo in pred kakršnim koli nadlegovanjem mestnega starešinstva (mestnega zbora). Na ta način je vabil trgovce v mesto, da ne bi bilo treba Novomeščanom hoditi iskati blaga daleč po svetu. Tudi trgovci naj bi ga sami prinašali in sami naj bi hodili v Novo mesto kupovat blago, ki so ga potrebovali. Ravno tako so morali vsi, ki so z Ogrske prihajali z blagom mimo Novega mesta, oglašati se z njim pri meščanih ter so smeli potovati z njim naprej šele tedaj, če ga Novomeščani niso potrebovali. Domači trgovci so bili oproščeni plačevanja carin, cestnin ter raznih drugih dolkid in dajatev.

Turška doba — zlata doba

Kmalu po smrti vojvode Rudolfa IV. so navali Turki na slovensko zemljo, divjali po Beli Krajini in dospeli tudi do Novega mesta. V drugi polovici 15. stoletja in v 16. stoletju so ga večkrat oblegali, toda mesta niso mogli nikdar zavzeti, vsi turški napadi so bili zaradi močnih mestnih utrdb odbiti. Doba turških navalov je bila pomenljiva za Novo mesto tudi zlato doba. Večni turški napadi so dokazali, da ne bo prej varnosti

Stalno marionetno gledališče Italijanske lktorske mladine odprto

Ljubljanska šolska mladina je v nedeljskem popoldnevu doživela prav lepo in prijetno presenečenje. Povabljeni je bila k otvoritvi stalnega marionetnega gledališča, katerega je uredilo zvezno poveljstvo GILL-a v Beli dvorani hotela Union. Prijazno povabilo je še posebej razveselilo mladino, ker je bila v tem gledališču otvoritvena predstava.

Marionetno gledališče je popolnoma predelalo zvezno poveljstvo GILL-a, ki je dobilo pač staro marionetno gledališče v precej slabem stanju. Preurejeno marionetno gledališče je zahtevalo precejšnje stroške, ki so bili izdani za razvedrilo mestne mladine.

S pomočjo nekaterih tehnikov in igralcev je bilo mogoče v najkrajšem času postaviti majhen laboratorij za pripravljane in postavitve marionetnega gledališča. Kot prva predstava je prišla na vrsto lepa Grimmova pripovedka »Janko in Metka«. Sodelavci tega gledališča so se vidno potrudili in so poleg tega, da so končali svoje delo do določene roka, zastavili ves svoj trud, da s svojim delom razvesele mladino.

Na ta način se je zopet ustanovilo nekaj lepega za mladino. Zahvala za vse to gre zveznemu poveljstvu GILL-a, ki si ni naložilo samo dolžnosti, vzgajati mladino telesno, temveč ji dati tudi duševnega razvedrila, predvsem tistim otrokom, ki zaradi slabih družinskih razmer ostanejo brez vsakršnih zabav.

Zvezni podpoveljnik prof. Cassani, ki je zadnje dneve osebno zasledoval delo in razvoj gledališča, je prišel k otvoritvi s svojo ljubeznivo gospo in hčerkama. Na ta način je zadobila prireditelj prizan in prisrčen značaj in je bilo čutili domačnost, ki se je še povečala z veselimi vzklikanjem in navdušenjem mladine.

Podpoveljnik je prinesel otrokom pozdrav Visokega komisarja, zveznega poveljnika GILL-a ter povedal mladini, da v kratkem času po s. Miklavžu in po otvoritvi šolskih kuhinj, mladinska organizacija zopet nudi novo ustanovo, ki je posevčena mladini, predvsem tisti, ki je najbolj potrebna. Vsega dobrega, kar nudi mladinska organizacija, bo deležna vsa mladina, predvsem pa tisti, ki so vpisani v GILL, kajti oni bodo lahko smatrali marionetno gledališče kot svojo last, saj je last njihove mladinske organizacije. Dejal je, da se bo delovanje GILL-a razvilo po vsej pokrajini, da bodo tako vsi otroci združeni v veselju in se bodo lahko vzgajali telesno in duševno. Končal je s poslanico, da odvarja v imenu zveznega poveljnika stalno marionetno gledališče GILL-a.

Začela se je predstava, pri kateri so prevzeli delo gospa Mlekuš-Pugljeva, gospod Novak, inž. Trtnik in drugi sodelavci, ki so dobrovoljno nudili svoje sodelovanje. Gospa Mlekuš je tudi predelala Grimmovo pripovedko za marionetno gledališče, za kar ji gre posebno pohvala. Trije prizori, v bajti revnega gozdarja, v gozdu in v hiši čarovnice so bili postavljeni z lepim okusom in dekorativnim efektom. Posebno navdušenje je zajelo otroke ob plesu živali in gob ter ob Silvestrovem plesu v mračnem gozdu, vse to s spremljavo godalnih in pihalnih instrumentov. Na pravo začudenje je naletela scena, kjer izvrši čarovnica svoje vraže čarovnice.

Vsi otroci poznajo Grimmovo pripovedko »Janko in Metka« in zato je ta predstava naletela na tako veliko odobravanje in ploskanje, da ga ni hotelo biti konec.

To delo zveznega poveljstva GILL-a, ki je že s prvo predstavo kronano z velikim uspehom, je posevčeno otrokom, ki so že od nekdaj imeli veliko zanimanje za marionetna gledališča. S tem je GILL zopet dokazal, da je organizacija posevčena samo otrokom, ki se bodo pod njenim okriljem lahko razvedrili duševno in telesno in tako nabrali moči za delo, ki jih čaka v življenju.

S Spodnjega Štajerskega

Otroški vrtec v Trbovljah so odprli preteklo nedeljo. Vrtec je nastanjen v hiši, kjer je že prej bil vrtec, le da so zdaj hišo precej popravili in preuredili. Vanj bo hodilo 80 rudarskih otročičev od 2 do 6 leta starosti. Večina bo dobivala popodne tudi kosilo ter dvakrat na dan malo južine.

Ljudsko gibanje v Braslovčah. Meseca novembra je v Braslovčah bilo 6 rojstev ter trije mrliči. Med novorojenčki so sami dečki. Umrli pa so tile trije: Terezija Brišnik iz Braslovč, Marija Knez iz Gomilskih in učenka Silva Miklav iz Komenč.

Smrt v Mariboru. V mariborski bolnišnici je umrl solastnik trvdke Franc Swaty v Mariboru, ravnatelj Anton Morocutti, star 53 let. — Dalje je v mariborski bolnišnici umrl 22 let stari posestnikov sin Jožef Javornik iz Zgornje Vižinge pri Marenbergu. V isti bolnišnici je še umrla 70 let stara Elizabeta Novak iz Maribora, ki je stanovala v Pregljevi ulici. Umrli so še 90 let stara zasebnica Magdalena Robnik iz Grajske ulice

Kristusova zgodovina Giovanni Papini

8. Očetovstvo

(Nadaljevanje)

V očetovski boleznih ni sledu bračavske dolžnosti in navade, prijateljskega računanja in ni tekmovalna ljubimčevega poštenega poželjenja, sluge hlinjene vdanosti. Očetovska ljubezen je čista ljubezen, edina resnična ljubezen, edina, ki se more imenovati ljubezen, brez vsake mešanice tujih elementov v svoji bitnosti, to je sreča žrtve za srečo bližnjega. Ta misel o Bogu kot očetu — to je ena velikih novosti Kristusove blagovesti. Ta globoka resnična misel, da je Bog oče in da ljubi, kakor oče ljubi svoje otroke in ne kakor ljubi kralj svoje sužnje in da daje vsem svojim sinovom vsakdanji kruh in da z veseljem sprejme tudi grešnike, ko se vrnejo in naslonijo glavo na njegovo prsi, to misel, ki zaključuje dolo stare zaveze in znači začetek nove zaveze, je Jezus našel v naravi. Kot Sin božji je eno z Očetom — in si je bil vedno svest tega očetovstva, kar so komaj stili najbolj razsvetljeni preroki. A sedaj je deležen vseh človeških skušenj in vidi, kar se odraža in odkriva v vsemiru in bo uporabljal najlepše slike prirodnega sveta, da prinese ljudem prvo svojo veselo vest.

Jezus je kakor vsi veliki duhovi ljubil naravo. Grešnik, ki se hoče očistiti, svetnik, ki hoče moliti, in pesnik, ki hoče ustvarjati, se zatečejo v gore, v sence dreves, k žuboreči vodi, v sredo livad, ki dehte po nebu, ali v puste pečine, ki so preplete od sonca. Jezus je povzel svojo gosvorico iz narave. Skoraj nikoli ne uporablja učenih besedi, abstraktnih pojmov, brezbarvnih in splošnih izrazov; njegovi govori so okrašeni z barvami, prožiti z vonjem polj in vrtov, poživiljeni s podobaми domaćih živali. Gledal je v svoji Galileji smokev, ki se debeli in zori pod velikimi črnimi listi, gledal je suhe trtine mladice, katerih popje je brstelo, rumeno in vijoličasto grozdje, ki je viselo na mladikah v veselje trgatcev. Gledal je, kako raste gorčica, bogata lahkih vej, iz nevidnega semena; poslušal je ponoči tužni šelest trstike, ki jo je ob jarkih majal veter. Gledal je, kako so sejali v zemljo žitno zrnce, ki bo zrastle v polno klasje. Ko se je komaj zrak ohladil, je gledal lepe rdece, rjave in vijoličaste lilije sredi plahega zelenega žita; gledal je svežo, gosto travo, ki danes bohotno raste in bo jutri suha zgorela v peči. Gledal je mirne in hudobne živali: radi svojega bleščečega vratu nekoliko nečimernega goloba, ki gruli o ljubezni pod streho, orle ki se spuščajo s široko razprtimi perotami na plen, vrabce v zraku, ki ne morejo pasti kakor cesarji brez božje volje, krokraje, ki z ostrim kljunom mesarijo mrhovino, skrbno kokoši, ki kliče piščeta pod krila, kakor hitro se nebo stemni in zagrm; izdajalsko lisico, ki po davljenju zleze v svojo temno luknjo, pse, ki cvilijo pod gospodarjevo mizo, da z gobci prijemajo drobtine in koščice, ki padajo na tla. Videl je kačo, ki se je plazila med travo, in pisane gada, ki se je skrival med razpokami in grobim kamenjem.

Rojen med pastirji, da postane ljudski pastir, je opazoval in ljubil ovce; ovce, ki so iskale izgubljeno jagnje; jagnjeta, ki bledetajo hripavo za materami, katere sesajo skoraj skrita pod njihovimi volnatimi vampi, ovce, ki so se pasle po suhih, vročih pašnikih njegovih holmov. Ljubil je z enako ljubeznivo zrne, ki se je komaj opazilo na ročni dlani, in staro smokvo, ki je skrivala pod svojo senco celo siromakovo liho, ptice pod nebom, ki ne sejejo in ne žanjejo, in ribe, ki srebrijo pletene mreže in hranijo svoje zveste. Ko je v sopsarnih večerih, ki so kotili nevihto, dvigal oči, je videl blisk, ki je prišel od vzhoda in bičal črni zrak od zahoda.

A Jezus ni bral le iz odprte in pisane knjige narave. On ve, da je govoril Bog ljudem po angelih, očakih in prerokih. Njegove besede, njegovi zakoni, njegove zmage so zapisane v knjigi. Jezus pozna znamenja, s katerimi mrtvi zapuščajo še nerojenim misli in spomine starih časov. Bral je le knjige, v katerih so njegovi predniki zapisali zgodovino njegovega naroda. Poznal jih je po črki in po duhu bolj kakor učenjaki in pismouki, dale mu bodo pravico, da se iz učenca izpremeni v učitelja.

Z Gorenjskega

V Šenčurju pri Kranju se je nevarno ponesrežil pomožni česti delavec Jože Simič, kateri je ono nedeljo šel obiskat nekoga svojega znanca v hišo, kjer ravno nekaj popravljajo. Pomotoma pa je zvečer ob sedmih zvečer odprl napačna vrata ter skozi nje stopil mesto v prijateljevo stanovanje na podgorajin in odprl balkon, odkoder je padel v globočino. Mož se je hudo notranje poškodoval.

Avto je ukradel in ga razbil. Mlad dečko je oni dan v Kranju našel na cesti nezavarovan avto, ki ga je bil tam pustil lastnik. Dečko je brž sedel v avto ter se popeljal malce na sprehod proti Kamniku. Ker dečko ni bil vajen voditi avtomobila, je kajpada šlo precej sem in tja, zraven pa na vso moč naglo. Zato ni čuda, če je avto blizu Šenčurja zadel v občestni kostanj ter se razbil. Dečko, ki je bil seveda tudi opraskan, je pustil avto in zbežal. Lastnik je dobil avto sicer nazaj, ampak vozil se zdaj z njim nekaj časa ne bo.

V Trzinju so zbrali na zbor brambno moštvo, ki šteje 310 članov. V Trzinju so trije taki oddelki, ki jih vodijo gospodje Stransky, Schubert in Gollmayer.

Smrtna nesreča na cesti. 7 let stara Kristina Capuder iz Presije se je vozila na Studence na svojem kolesu. V strmim klancu je privozil proti Anton Urbanija iz Gorice. Ker je njegov voz bil slabo zavrt, je konje gnalo navzdol. Dekleto so se hotelo umakniti, pa so med tem konji z vozom zavili na njeno stran ter jo povozili. Dekleto je bilo kmalu mrtvo.

V Domžalah je umrla gospa Barbara Grčar, roj. Resnik, stara 94 let.

Smrt 160 letnika

V kolumbijski prestolnici Bogota je umrl upokojenec Pablo Polanis v starosti 160 let. Bil je vojak v vojski generala Simona Bolivarja, junaka v bojih za neodvisnost južnoameriških držav. Ameriški listi pišejo, da je ta človek doživel največjo starost, ki se je spominjajo v Ameriki. Pablo Polanis je bil v bojih večkrat ranjen. Udeležil se je vseh večjih bitk generala Bolivarja med leti 1810 in 1820. Rojen je bil leta 1781.

Rudolf Dostal:

Zgodovina Novomeškega trgovstva

Začetek in razvoj vseh starih mest sta bila odločilna zlasti trgovina in promet; tako je bilo tudi v Novem mestu. Večja in pomembnejša tržišča so nastala pod okriljem in zaščito močnih gradov. Na takih krajih so nastale večje in manjše naselbine, trgi in mesta, katera so obdajali zaradi obrambe pred sovražnimi napadi z močnimi obzidjem. V takih krajih so se že zgodaj naselili trgovci; te naselbine so dobile tržno pravico. Na ta način je nastala tudi večina naših mest. Trgovina je bila bogat vir mestnega blagostanja in razvoja ter je bila že v zgodnjem srednjem veku izključna pravica meščanstva. Na letne in tedenske sejme so morali vsi, tudi okoličani pripeljati blago v mesto na prodaj in z njim le tukaj tržiti. Mesto pa je imelo pravico, pobirati najemnino, mitnino in cestnino ter nalagati denarne kazni za prestopke in prevaro. To je donosno bogate vire in dohodke, tako mestnim trgovcem, kakor tudi mestnim oblastem in meščanstvu sploh. Zato je bil zlasti proti koncu srednjega veka vedno večji dotok v mesta, v dobi, ko se je položaj kmeta poslabšal in je bila v mestih tudi večja varnost pred sovražniki. V srednjem in novem veku je vodila na Dolenjsko važna trgovska pot iz Ljubljane po dolini zgornje Krke v Črnomelj in trgovska cesta Ljubljana—Novo mesto—Metlika. Od te ceste se je pri Novem mestu odcepila pot na Kostanjevico in v Savsko dolino.

Ustanovitev Novega mesta

Tam, kjer stoji danes novomeški kapitelj, je stala v davni preteklosti majhna, brezpomembna vas, Gradec imenovana. V 12. in 13. stoletju so se nahajale tukaj že pristave in kmetije sti-

Drobne novice

Koledar

Torek, 16. decembra: Evzebij, škof in mučenec; Adelajda, cesarica; Albina, devica in mučenica; Adon, škof.
Sreda, 17. decembra: Kvatre; Lazar, škof; Vivina, devica; Ignacij, škof in mučenec.

Novi grobovi

† Umrl je v Ljubljani g. Bogomir G me i n e r, poštni poduradnik v p. v 83. letu starosti. Po kratkem zdravljenju v bolnišnici je bil prepeljan v Zavetišče sv. Jožefa, kjer je po dveh dneh vdano zatisnil svoje trudne oči. Pogreb bo v torek ob pol 3 popoldne v Zal. kapelice sv. Antona, na pokopališču pri Sv. Križu. Možu poštnjaku, ki se je trdo boril v življenju, naj sveti večna luč! Žalujočim sorodnikom naše iskreno sožalje!

† Ga. Jelena Kajzelj roj. Sercelj je odšla v večnost v Ljubljani. Pogreb je bil v ponedeljek 15. t. m. ob pol 4 popoldne v Zal. Naj ji sveti večna luč! Žalujočim sinovom in vsem sorodnikom izrekamo svoje sožalje!

Kako se je ženil Urban Smuk? Kaj je bilo z Desetim bratom? Kako se je obnašal Nemški valpet in še vse polno povesti našega najboljšega ljudskega pisatelja

JURČIČA
boste brali v njegovih
spisih
ki jih izredno poceni dobite v naših

Božičnih kolekcijah

Bogata izbira knjig vseh vrst. Zahtevaj seznam!

Ljudska knjigarna
LJUBLJANA, PRED ŠKOF. JOŠ

Dodatni obroki kruha za noseče matere

Na pristojnem mestu smo vedeli, da dobijo matere, ki so dovršile pet mesec nosečnosti, dodatni obrok dnevno 100 gramov kruha ali ustrezaajočo količino krušne oziroma koruzne moke, vse do poroda.

Preskrbovalni uradi bodo izdajali nakazilo na ta obrok za ves mesec na podlagi posebnega potrdila, čigar obrazec se dobi brezplačno na vsaki občini (v Ljubljani v mestnem preskrbovalnem uradu, Mestni dom, II. nadstr., vhod iz Streliške ulice).

Potrdilo izpolni babica ali zdravnik, potrdi pa ga okrajni zdravnik. To potrdilo velja potem za ves čas do poroda.

Nalivna peresa

— Sejem v Škocjanu pri Mokronogu. — V Škocjanu pri Mokronogu bo običajni sejem v četrtek 18. decembra. Kupci in prodajalci vabljeno!

— Duhovni koledarček 1942 se imenuje nova rakovniška knjizica. Kakor vsako leto, tako tudi letos, prinašajo »Knjižice« svojim prijateljem in bralcem lep duhovni koledarček. V Ljubljani ga dobite od torika dalje po vseh katoliških knjigarnah in založbah, po deželi pa navadno pri župnih uradih. Stane le 0,50 lire.

— Vajenske strokovne nadaljevalne šole potrebujejo denar. Skupno združenje obrtnikov v Stični je letos spet podarilo vajenske strokovne nadaljevalne šole v Stični 500 lir. Možje našega združenja obrtnikov v Stični so predsednik g. Ignacij Gerden, mizarški mojster, blagajnik Ivan Rome, kovaški mojster in delegat združenja obrtnikov v Stično in Višnjo goro, marljivi naš tajnik g. Franc Hren od Sv. Roka pri St. Vidu, in g. Franc Zgone iz Stične. Naše združenje je zdaj v likvidaciji in bo naše združenje spojeno z združenjem obrtnikov v Ljubljani. Zanesljivo po potrebo, da vse občine Ljubljanske pokrajine določijo v svoje proračune za vajence in prav tako za vajenke po 100 lir letno za vzdrževanje tega strokovnega nadaljevalnega šolstva.

— Rdečemu križu, oddelku za oblačila, Čopova 1, so darovali rabljeno obleko, perilo in obutev: g. Boh, ga. Vida Rudolf, ga. Ahčinova, ga. Iva Novak, gdč. Smiljana Baebler, ga. Milena Franke, g. Jože Klanjšek, družina Lorant, g. Schutichen, župni urad Prečna pri Novem mestu, g. Bogdan Pestotnik, učenci II. razreda deške vadnice drž. učiteljskega v Ljubljani, g. Oto Lorant, župni urad Turjak, g. Stanko Gorec, ga. Krista Lovše, g. dr. Pajnič, ga. Perne, ga. Karba in pet neimenovanih. Poleg stare obleke sta darovala župni urad Prečna 53 lir in župni urad Turjak 293 lir. Vsem plemenitim darovalcem najiskrenejša hvala.

— Darovi Rdečemu križu: ga. Jelka dr. Bartlova in inž. Vladi Stare sta darovala v počastitev spomina pok. g. Viktorja Medena Rdečemu križu, sekciji za socialno pomoč, 300 lir, nameščenci in zdravniki Zavoda za socialno zavarovanje Ljubljanske pokrajine v Ljubljani so darovali v počastitev spomina blagopok. g. dr. Joža Bohinca 425 lir, rodbina Sunara iz Ljubljane je darovala v počastitev spomina spoje poslovodkinje pok. gdč. Fani Križnič 200 lir, ga. Julka Šilih iz Ljubljane je darovala v počastitev spomina pak. ge. Josipine Tomše 100 lir, rodbini Meden-Prebil sta darovali namesto cvetja na grob pok. g. Viktorja Medena 100 lir, rodbina Lilleg je darovala namesto venca na grob pok. g. Viktorja Medena 100 lir, rodbina Veter je darovala namesto venca na grob pok. g. Viktorja Medena 100 lir, g. dr. Ivan Pintar z rodbino je daroval namesto cvetja na grob pok. g. Viktorja Medena 100 lir, g. Franjo Čuden, veterinar, Dragomer 20, p.

Brezovica, je daroval v časten spomin prem. g. Karla Lušičkega 100 lir, gg. Nada, Milena in Marjan Medvešek so darovali namesto cvetja na grob pok. g. prof. Rudolfa Lavrenčiču 60 lir. Plemenitim darovalcem iskrena hvala!

Ljubljana

I V šiški sprejema mile darove za izseljenke samo župni urad. Zasebniki, ki pobirajo sami po hišah, do tega niso upravičeni.

I V tečaju Sadjarske in vrtnarske podružnice Ljubljana I. v kemijski predavalnici na I. drž. real. gimnaziju v Vegovi ulici predavaja v sredo, dne 17. t. m. g. inž. Janežič Franjo o »Zimskem zatiranju škodljivcev in boleznih v zelenjadnem in sadnem malem vrtnu ter o zaščiti koristnih ptic. Ski-optične slike. Začetek točno ob šestih zvečer. Vstop prost.

I Če se preselite v drugo stanovanje, naznanite takoj svoj novi naslov tudi mestnemu preskrbovalnemu uradu zaradi dostavljanja živilskih nakaznic. Mestni preskrbovalni urad, kakor znano, sedaj vsem strankam sam dostavlja živilske nakaznice na dom, zato pa mora vedeti tudi za vse spremembe naslovov, da ljudje o pravem času dobe svoje živilske nakaznice.

I Za mestne reveže je podarilo 300 lir Evangeljsko gospejno društvo v Ljubljani za zimsko pomoč v počaščenje pok. g. Andreja Sarabona pa sta nakazala: g. Maks Jeras z Miklošičeve ceste 34 200 lir in g. inž. Karel Orel iz Trdinove ulice 7 100 lir. Mestno poglavarstvo izreka vsem dobrotnikom mestnih revežev najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranih.

Za izgubljene živilske in oblačilne nakaznice ni nadomestila! Čeprav smo že večkrat objavili opozorilo mestnega preskrbovalnega urada, naj ljudje ne hodijo po druge živilske ali oblačilne karte, če svoje izgube, se ljudje še vedno zanašajo, da bodo z utemeljenim ali neutemeljenim izgovorom, češ, da so karto izgubili ali da jo jim je zmanjkalo v mestnem preskrbovalnem uradu dobili drugo karto. Mestni preskrbovalni urad nikomur ne more dati druge karte, ker so taki predpisi, ki ne poznajo prav nobene izjeme in tudi nobenega, še tako upravičenega izgovora. Kdor torej ne pazi na svojo živilsko in oblačilno karto, mora pač tudi posledice svoje malomarnosti pripisati sebi. Vsa pota za nadomestilo živilske in oblačilne nakaznice so popolnoma brez uspeha ter naj zato ljudje ne trtajo časa niti sebi niti prezaposlenim uslužbenecem mestnega preskrbovalnega urada.

I Brivski in frizerski pomočniki in pomočnice se vabijo na članski eestanek v sredo, dne 17. decembra ob 18.30 v prostorih Pokrajinske delavske zveze, Miklošičeva c. 22. Na sestanku bo obrazložena skupna kolektivna pogodba in druga važna vprašanja, tičajoča se naše stroke; radi tega pričakujemo, da se boste prav vsi odzvali gornjemu vabilu. — Sindikat delojemalcev brivske stroke.

I V Ljubljani so umrli od 5. do 11. decembra 1941: Vidie Marija roj. Kočvar, 67 let, vdova fin. kontrolorja, Breg 16; Cebular Marijana roj. Arhar, 76 let, vpok. tob. tovarne, Gosposvetska cesta 10; Juvančič Claire roj. Renaud, 66 let, žena profesorja, Medvedova c. 14; Emmer Franc, 23 let, dipl. inženir, Gledališka ul. 12; Gorjanc Terezija, 81 let, zasebnica, Na Koroščici 13 (Dravljje); Zupan

Fedora, 19 let, abiturientka, Knafljeva ul. 10; Penca Josipina, 73 let, kuharica, Japljeva ul. 2; Hribar Rozalija, 82 let, natakarica, Sv. Florijana ul. 13; Lenarčič Marija, 72 let, delavka, Japljeva ul. 2; Krušič Karel, 76 let, zvonarski mojster v p., Karlovška c. 28; Vilman Anton, 75 let, duhovnik, Fügnerjeva ul. 8; Weiser Kamilo, 67 let, cerkovnik, Napoleonov trg 1; Batis Alojzija, 58 let, zasebnica, Cesta v mestni log, kolonija; Benulič Josip, 60 let, polic. stražnik v p., Kolodvorska ul. 31; Sadar Franc, 76 let, vratar Ljudske posojilnice v p., Miklošičeva c. 6; Turk Anton, 62 let, šolski upravitelj v p. in posestnik, Tržaška c. 164; Kasamovič Benjamin, 1 mesec, sin slaščičarja, Mar-montova ul. 45. — V ljubljanski bolnišnici so umrli: Miheve Jelena, 2 leti, hči trg. zastopnika, Streliška ul. 36; Stekle Jože, 9 mesecev, sin gostilničarke, Aleševčeva ul. 14; Blüh Viljem, 61 let, emigrant, Vrtača 5; Bučan Franc, 58 let, mizar tob. tov., Rožna dolina, c. VI/24; Budin Viktorija roj. Poniž, 70 let, zasebnica, Tržaška c. 17; Erker Ferdinand, 24 let, sin trgovca, Resljeva c. 20; Kalan Rudolf, 54 let, uradnik v p., Korytkova ul. 23; Križnič Fani, 41 let, poslovodkinja, Kladezna ul. 13; Lavrenčič Rudolf, 60 let, profesor, Gregorčičeva ul. 5; Pipuš Andrej, 7 mesecev, sin inženirja, Stefanova ul. 37; Zorec Franc, 56 let, posestnik, Vodnikova c. 230; Zdešar Franc, 65 let, obč. revež, Polhov gradec; Bobek Marija roj. Zuljan, 56 let, zasebnica, Linhartova ul. 14; Kmet Anton, 65 let, žel. zvanik v p., Jenkova ul. 11; Miklič Anton, 77 let, delavec, Jegličeva ul. 10; Kadunc Jera, roj. Jamnik, 51 let, žena posestnika, Na požaru 24; Geohelli Bojan, 5 mesecev, sin delavca, Notranje gorice 94; Trahtnik Miloš, 10 mesecev, sin zidarskega pomočnika, Za vasjo 31.

Halo! Tukaj Everest servis tel. 26-36, Prešernova 44, prej. I. Legat. Strokovno popravljamo in čistimo vse vrste pisalnih in računskih strojev. Popravila izvršujemo hitro in po konkurenčno nizki ceni. **Poslužite se tudi Vi Everest servisa!**

Gledališče

Drama, Torek, 16. dec., ob 17.30: »Dom«. Red turek. — Sreda, 17. dec., ob 17.30: »Bog z vami, mlada leta« Red sredi.

Opera, 16. dec. Zaprto. (Generalka.) — Sreda, 17. dec., ob 17: »Prodana nevesta«. Red premierski.

Radio Ljubljana

Torek, 16. dec. 7.30 Radijska poročila v slovenščini — 7.45 Slovenska glasba, vmes ob 8.00 napoved časa — 8.15 Radijska poročila — 12.15 Pisana glasba — 12.40 Koncert klasičnega tria — 13.00 Napoved časa — Radijska poročila — 13.15 Vojno poročilo Glavnega Stana Oboroženih Sil v slovenščini — 13.17 Lahka glasba — 14.00 Radijska poročila — 14.15 Godalni orkester pod vodstvom Mannoja — 17.15 Orkester pod vodstvom Petralia — 17.45 Zbor svetlih glasov EIAR-ja — 19.30 Radijska poročila v slovenščini — 19.45 Komorna glasba — 20.00 Napoved časa. Radijska po-

Ljubitelji moderne lahke glasbe pozor!
 Prispela je prva pošiljka gramofonskih plošč svetovno znane znamke ODEON, najnovejši šanson, moderna plesna glasba (španski, orientalski, kubanski in meksikanski temperamentni posnetki). Velika izbira gramofonov najnovejših modelov znamke Carisch. Gramofonske igle na zalogi!
„EVEREST“, Prešernova ulica 44

ročila — 20.20 Komentar k dnevnim dogodkom v slovenščini — 20.30 Lirična sezona EIAR-ja — 22.30 Orkester Cetra pod vodstvom Barzize. — 22.45 Radijska poročila.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa c. 43; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4 in mr. Ustar, Selenburgova ul. 7.

Iz Hrvatske

Urad za prodajo rudarskih in kovinskih proizvodov. Izšla je zakonska odredba o ustanovitvi urada za prodajo rudarskih in kovinskih proizvodov državnih rudarskih podjetij in topilnic. V zvezi s tem zakonska odredba predvideva tudi ustanovitev posebnega urada za razdeljevanje rudarskih proizvodov.

Nova hrvatska enciklopedija. Na pobudo glavnika pobočnika Blaža Lorkoviča bodo na Hrvatskem izdali priročno enciklopedijo države Hrvatske. Enciklopedija, ki jo bo urejeval vseučiliški profesor Filip Lukas, bo izšla pod naslovom »Naša domovina«.

Zena v hrvatski državni službi. Naš list je že poročal, da so na Hrvatskem izdali uredbu, s katero so uredili položaj poročene žene v državni službi. Po tej uredbi bodo morale dne 31. decembra t. l. zapustiti državno službo vse tiste poročene žene, katerih možje imajo mesečno 4000 kun dohodkov. Žene, ki imajo dovolj službenih let, bodo upokojene, druge bodo pa dobile odpravnino. Določila te uredbe se pa ne nanašajo na poročene učiteljice in na žene, ki so zaposlene v zdravniški službi ali pa v gledališnih.

Zagreb ima nad tri sto tisoč prebivalcev. Z ustanovitvijo sedanje hrvatske države in združitvi-jo vseh državnih in ostalih uradov v Zagrebu, se je število prebivalstva hrvatskega prestolnega mesta zelo povečalo. Tako se je število gospodinjstev v Zagrebu od meseca februarja letošnjega leta do zadnjih dni povečalo za 50.000 novih družin, ki so se naselile v Zagrebu. Vseh družin živi sedaj v Zagrebu okoli 140.000, kar presega nad tri sto tisoč ljudi.

Namesto mrljica je pripeljal v Zagreb zaklano svinjo. Zagrebško časopisje se bavi zadnje dni z veliko senzacija, ki jo je Zagrebčanom in vsem trašarinskim organom ter ostalim oblastem privedilo pogrebno podjetje »Concordia«. Pogrebni voz omenjenega podjetja je vozil mimo mitnice. Trošarinskim organom je pa bila le smuljiva krsta ter so vznokni naročili, da jo je moral odpreti. V veliko presenečenje so trošarinci namesto bledega mrljica opazili v krsti dobro rejno zaklano svinjo, ki jo je pogrebno podjetje hotelo pritihotipati v Zagreb. Oblasti so takoj zaprle vznokni in lastnika pogrebnega zavoda, svinjo za zaplenile.

Novice iz hrvatske diplomacije. Za hrvatskega poslanika na Finskem je imenovan Ferdinand Bošnjakovič.

Varaždin dobi žel. kurilnico. Hrvatska prometna uprava je sklenila zgraditi v Varaždinu moderno železniško kurilnico, ki bo stala 15 milijonov kun.

Nabiralna akcija za hrvatske prostovoljce. Nabiralna akcija za hrvatske prostovoljce na vzhodnem bojišču je še vedno v teku. Dosedaj so zanj nabrali že tri milijone kun.

V Zagrebu je oni dan umrla vrhovna predstojnica hrvatskih usmiljenk sv. Vincencija, s. Tekla Delač.

Uredba dokazovanja načina pridobitve premoženja raztegnjena tudi na denarne zavode in zavarovalnice. Po najnovejši odredbi morajo vsi denarni zavodi in vse zavarovalnice sporočiti uradu za preiskovanje načina pridobitve premoženja bivših ministrov, državnih podtajnikov, senatorjev in drugih premoženjsko stanje svojih klientov.

Prepoved klanja mladih svinj in t-let. Minister za obrt, veleobrt in trgovino je izdal najstrožjo prepoved klanja svinj izpod 70 kg teže. Prav tako je prepovedano klanje telet.

Kosti pred 23. leti padli ustašev so prenesli v skupno grobnico. Dne 4. t. m. so prenesli v skupno grobnico na Mirogoju kosti več padlih ustašev, ki so se v Zagrebu pred 23. leti z orožjem uprli proti zedinjenju Hrvatske s Srbijo. Prenos kosti teh ustašev je bil združen z velikimi slavnostmi.

Hrvatski dnevnik v ponedeljek ne bodo več izhajali. Lastništva vodilnih hrvatskih dnevnikov »Hrvatski Narod«, »Nova Hrvatska« v Zagrebu in »Hrvatski List« v Osijeku so sklenila, da ob ponedeljkih ne bodo več izdajala svojih dnevnikov. Namesto vseh treh dnevnikov bo na Hrvatskem odsedaj ob ponedeljkih izhajal samo list »Nedeljske Novice«, ki bodo lastništvo Hrvatskega časniškarskega društva. Tako bodo odsedaj imeli skoro vsi hrvatski časnikarji ob nedeljah potreben počitek.

Spominski znak za ustaške akademike. Poglavnik je predpisal spominski znak za tiste hrvatske ustaške akademike, ki so se posebno udeleževali v ustaškem pokretu v bivši Jugoslaviji.

Julijanski koledar na Hrvatskem ukinjen. Spoglavnikovo odredbo je na področju Neodvisne države Hrvatske ukinjen julijanski koledar ter od 5. decembra, ko je ta uredba stopila v veljavo, prične veljati tudi za pravoslavce gregorijanski koledar.

mišljenjem! Takšne razmere smo dosedaj vedno preživel in smo vedno znali ohraniti prisotnost duha. To ti svetujem tudi danes. Najmanj je današnji čas primeren za razpravljanje o tem, kar nas loči. Vsi rodoljubi morajo biti danes združeni in delati na tem, da se ohrani mir, red in narod. Kakor sem dejal, današnji čas zahteva prisotnost duha in človek mora biti dober Srb.«

Protikomunistična liga v Belgradu. V Belgradu so oni dan ustanovili protikomunistično ligo. Za predsednika je bil izvoljen Milovan Popović. V nadzornem odboru so pa še državne propagande Djordje Perić, pom. prosvet. ministra v pok. Boško Bogdanović, glavni urednik »Novega Vremena« dr. Miloš Mladenović in drugi.

Cene zeljnatim glavam na belgrajskem trgu. Belgrajski trg je bil navadno v rednih razmerah v tem času kar prenapolnjen z zeljnatimi glavami, ki so jih prodajali po zelo nizkih cenah. Sedanjih težkih časi so trg spremenili tudi v tem pogledu ter se je treba za zelje boriti tudi v Belgradu. Jasno, da je zaradi tega cena zeljnatim glavam zelo poskočila ter so jih zadnjič prodajali od 4 dinarje pa še več za kilogram.

Reforma srbske prosvetne politike. Srbski prosvetni minister, Velibor Jonić, je dal za »Novo Vreme« izjavo o reformi srbske prosvetne politike. V izjavi poudarja, da se bo morala od sedaj srbska mladina vzgajati v duhu srbskih narodnih tradicij in državnih potreb. Pri tem bo zelo povečana odgovornost učiteljev in profesorjev, ki bodo morali upostaviti tesnejše stike med šolo in domom. Ob prvi možni priliki bodo vsi šolarji dobili tudi enake obleke. Končno je minister tudi izjavil, da je pripravil novo uredbu o državni tiskarni, po kateri bo ta tiskarna tudi tiskala in izdajala vse šolske knjige. Razen tega bo prosvetno ministrstvo ustanovilo tudi posebne knjižnice, ki bodo izposojale knjige mestnemu in podeželskemu ljudstvu.

Dovoz drv in premoza v Belgrad napreduje. Zaradi vedno večjega prostora, ki so ga očistili vojaški oddelki, napreduje tudi dovoz drv in premoza v Belgrad. Tako je sedaj mestna elektrarna že zopet lahko začela oddajati električni tok prebivalstvu tudi čez dan. Začeli so tudi že voziti tramvajski vozovi.

Valjevo ima novega župana. Za novega župana v Valjevu je postavljen izvoznik Boža Luković. Ob nastopu svoje službe je izdal proglas na mešanstvo, v katerem ga poziva na brezpogojen red in mir, sam pa obljublja mešanstvu svojo podporo oblasti za prehrano in preskrbo s kurivom. V ta namen je občina že dobila na razpolago potrebne količine moke in drugih živil, drva bo pa dobila iz občinskih gozdov, ki jih je dal posekati. Zaradi preskrbe 1500 beguncev, ki žive v Valjevu, je občina ustanovila poseben odbor.

Mišek in Netopir

Držaj moža je izpuli, toda rezilo je običialo v lesu. V silni ihti tolovaj tega ni opazil. Zamahnil je z batom proti Mišku: »Zdaj mi ne uideš!«

»Mogoče pa...« je skočil Mišek v stran. Ozrl ee je, da bi našel kakšno stvar, da bi se branil. Medtem pa, ko se je izogibal udarcu, je opazil, da ee je nasprotnik opotekel.

»Ali se nameravaš še bojevati z neenakim orožjem!« se je zakadil Mišek v Netopirja.

Ko je bil tolovaj zamahnil, da bi pobil Miška, je izgubil ravnotežje in je padel na zemljo, kakor je bil dolg in širok, da se je kar potreslo.

Mišek je planil nanj in ga bil in tolkel na vse pretege. »Pum! pum! pum!« je odmevalo. Tako sta se premetavala in valjala po tleh, da ni bilo moč razločiti, kaj je glava, kaj je noge. Prikrkljala sta se prav na rob propada. Nenadoma sta ob-stala: Mišek spodaj, Netopir navzhu.

KULTURNI OBZORNIK

Koncert Akademskega zbora

Med najpomembnejše vokalne koncerte v vsakokratni glasbeni sezoni smo vedno šteli koncert Akademskega pevskega zbora. To po vsej pravici. Koncert APZ je vedno pomenil nekaj mejnika v razvoju naše vokalne glasbe. Dirigent Marolt nam je s svojimi pevci na teh koncertih odkril ali vsaj predstavil v novi doslej nepoznani luči kakšnega skladatelja (Foerster); v vrsto stilnih koncertov nam je prikazal posemne dobe našega vokalnega glasbenega ustvarjanja prav od prvih početkov pa do zadnjih desetletij; našo ljudsko pesem je zgrabil pri korenini, pokazal je nje pravi obraz in dal poslušalcem spoznavati njene slogovne posebnosti, po katerih se bistveno loči od pesmi drugih narodov, kakor ima s sorodnimi narodi nekatere skupne poteze. Koncerti APZ so bili pomembni tudi v tem, da so bili vedno skrbno pripravljani in je bilo na njih tehnično podajanje skladb nekakaj visoka šola za naše pevce in dirigente, pa tudi za skladatelje. Vpliv te šole je čutili ne samo v središču, ampak tudi v podeželju, kamor je pač zanesla službena pot Maroltove pevce.

Svojevrsen dogodek je bil tudi letošnji prvi koncert tega zbora. To pot nam je nudil od drugega najboljšje. Na sporedu so bili avtorji, ki so pisali sicer neproblematične, a za izvajanje in poslušanje hvaležne skladbe, kot je na primer Foersterjeva Zvonikarjeva, Jenkova Lipa, Bajukova Srce je žalostno, Kocjančičev Vinski brat ali Devova Flosarska. Od teh je znaten skok do Adamičeve pesmi Od mrtve deklice. Utripanju naše duše sta posebej priložnita Tomc, ki je imel na sporedu štiri skladbe, in dirigent Marolt, ki je bil zastopan s sedmimi skladbami. Dela zadnjih dveh so tudi s tehnično-skladateljskega vidika svojevrsno grajena in nudijo zboru dosti prilike, da pokaže svojo glasovno-tehnično izšolanost, izvajske zmožnosti in smisel za pravilno interpretacijo danih skladb.

Te odlike ima APZ v kar moč dosegljivi meri, tako da očitno izstopa iz vrste ostalih naših zborov. To je rezultat po skrbni preskušanji izbranih glasov, stroge šole dirigenta Marolta, pa tudi naravne glasbene inteligence sodelujočih članov. Glasovno je zbor idealno izravnani, kar je opazno posebno pri polifono grajenih skladbah, kjer so si melodične linije posameznih glasov enakovredne. Intonacija je bila z malimi izjemami absolutno čista. Dinamično ima zbor velike izrazne možnosti: od komaj zaznavnega pianissima se postopoma razvija in dobi v forte značaj blestečega orgelskega tona. Fraziranju, ki ga mnogi dirigenti dosti površno obravnavajo, posveča Marolt izredno pažnjo. Dirigent ima tudi poseben čut za to, da da vsaki skladbi svojsko lice. Čeprav so skladbe v posameznostih do podrobnosti skrbno izdelane, vendar pri tem ne trpi celota. Marolt tudi najdaljšo skladbo arhitektonsko tako jasno izdela in jo tako rekoč razgrne pred občinstvo, da je njen ustroj tudi glasbenih zakonov nevedečemu poslušalcu razviden. Kot vsak pravi dirigent, tako je tudi Marolt vedno skrbno čuječ, da ne bi nastali v izvajanju kakšni glasbeni zastoj; zato je v tempih dosti svoboden, včasih kar presenetljiv. Njegovo izvajanje poslušalec suggestivno zajame in jih drži v napetosti do zadnjega akorda.

Pri koncertu sta sodelovala kot solista dr. Ludvik Puš in gđ. Nada Stritarjeva. Prvi izrazil baritonist, je verno zadel dolenski izraz v Kangulejski oheci; sopranistka gđ. Stritarjeva pa je z razumevanjem odpela solistični del v pesmi »Pojdem v rutec. Oba solista kakor tudi zbor z dirigentom vred so želi za ta prepotrebni koncert navdušeno odobravanje prenapolnjene unionške dvorane.

M. T.

Delajmo jaslice!

Kakor smo že pred dnevi omenili, je založba »Nova stvar«, ki je pred kratkim izdala svojo prvo publikacijo »Odkod sem, mati?«, izdala sedaj tudi v štiri opremi arh. Gajška časovno primerno knjižico: »Delajmo jaslice«, ki jo je spisal prof. Niko Kuret, znani propagator slovenskih obrednih iger in navad. S to knjižico je hotel privedel razloži postanek jaslic in njih namen ter njih priljubljenost in izdelavo pri Slovencih, zraven tega pa tudi dati navodila, kako se lahko napravljajo v majhnimi, vsakemu dostopnimi sredstvi, lepe in okusne jaslice doma. Ni pa prof. Kuret mogel lepe začeti svoje knjige, kakor s staro slovensko narodno pesmijo: »Ta sveta zvezda, ta je zšla...«, ki jo je leta 1607 zapisal v prvi slovenski katoliški knjigi Italijan Sommarippa, pa jo je že tedaj zapisal kot staro, še izpred luteranskih časov.

Celo studijo je razdelil v tri dele: 1. preden govori o nastanku jaslic, oz. omenja razne pobude, ki so navajale ljudi k upodabljanju božičnega prizora (najdba jaslic, obredne igre), dočim so prve zgodovinske jaslice izpričane za leto 1223, ko jih je sv. Frančišek postavil v votlini in opravil prvo polnočnico; jaslice v našem pomenu pa so nastale v Nemčiji l. 1252, v Italiji pa l. 1478. Potem govori o raznih oblikah jaslic (za časa baroka, italijanske in alpske itd.), o razvoju figur, ter se še posebej ozre na razvoj jaslic v Sloveniji, kjer se je uveljavila predvsem alpski tip jaslic (zanimivi ostanke voščeni figur pri jaslicah v loški kapucinski cerkvi v narodnih nošah!). Slikali so jih tudi Layer, Langus, Subic. Kotni tip jaslic, ki se je uveljavil pri nas, pa smatra pisec za izraziti slovenski tip jaslice! Po vojni so svoje jaslice dali Gaspari, Tone Kralj, Grafenauerjeva in Gorše v zadnjem Kolerariju. Razvoj sam med narodom pa je ostal na mrtvi točki, dasi je veliko samoukov skušalo po zgledu cerkvenih jaslic napraviti več namiznih tipov. Reprodukacije teh ljudskih rezbarjev, slikarjev in lončarjev so prav zanimive in pričajo, kako je navada jaslic prodira globoko v narod.

Drugo poglavje govori o pomenu jaslic, je napisano kot našašč za adventni čas ter ima značaj poglabljanja v duha jaslic in njihov vzvišeni pomen. To so oznanilo ljubezni in miru, tolažba žalostnim, zgleđ preprostosti in zadovoljnosti, požrtvovalnosti in pokorščine, zato morajo po svoji miselnosti in vsako družino, kateri naj bodo v oporo in up. Smisel pa dobijo, če jih človek sam postavlja, predvsem otroci v družini ker s tem se vživljajo v skrivnosti Kristusovega rojstva in so doživljajo pravo adventno pripravo za božič, ta veliki katoliški praznik. Tu je pisec napravil tudi opombo o božičnem drevescu kot tujni navadi, ki pa naj ne izpodrine naših narodnih jaslic, ki naj imajo prvo mesto v slovenski družini.

Zadnji del pa je povečen praktičnemu postavljanju jaslic. Tu so navodila o izbiri oblike jaslic, ki jih je več tipov, o izbiri visokosti in sloga (ali slovenske ali jutrovske!) toda treba je varovati enotnost sloga. Dalje govor o načinu jaslic (etilizirane, posnemane), o izdelavi, orodju in gradivu, o načrtih za jaslice (ponazorjenih je več načrtov!) dalje o jaslicah za začetnike, o jaslicnem

hrbčku in hlevčku, o odrskih jaslicah, o hišah in mestu Betlehemu, o ozadju, perspektivah in rastlinah ki obdajajo pokrajino, ter o drugih posebnih delih. Po vsem tem pa tudi o razsvetljavi, figurah, prtih — govori ta knjiga, ki predstavlja tudi praktični priročnik postavljanja jaslic in je bogato ilustrirana z reprodukcijami domačih in tujih jaslic ter načrtov.

Prof. Kuret je s to knjižico, ki je samo izveček iz večje razprave o jaslicah sploh, ki pa je še v rokopisu, napisal lepo adventno knjižico, ki naj pripravi naše misli na božič, in naj ožvi in da ceno stari naši navadi — jaslicam, katere je že tako prieserno in goreče priporočal veliki škof Slomšek. Z veseljem jo bodo vzeli v roke vsi ljubitelji naših domačih navad, pa tudi dušni pastirji, kajti v tej knjižici ni samo zgoštevina jaslic in njihov praktično postavljanje, temveč tudi duh, iz katerega izvira ta pobožna navada. Saj so jaslice tako prirasle k srcu človeka, slovenskega še posebej, da jih ne more pogrešati za božič nikjer, pa naj ga tudi pot popelje od doma v tujino. Ko je veliki cerkveni slikar Führich moral bežati iz revolucionarne Prage, je vzel od vseh svojih del samo — jaslice, — kot svoje največje bogastvo. In tako tudi naš človek roma po svetu z melijo na jaslice, na slovenske jaslice, ki jih bo letos postavil vsak, kdor jih bo le mogel.

Zato je založba Nova stvar — ki je vzela svoje ime po svetem pismu iz stavka: Ako je torej kdo v Kristusu, je nova stvar — naredila prav, da je v svojo preroditveno g banje vzela tudi to delce o jaslicah, ki ga je okusno opremil arh. V. Gajšek.

Kramole-Tome: Pesmarica. V nekaj dneh bo izšla pod gornjim naslovom zbirka pesmi za

K razstavi Debenjak-Jakac-Mihelič — Božidar Jakac: Vodnikov trg

uporabo v vseh vrstah šol. Od bivše Kramole-Tomečve Pevske vadnice so dobili letos učenci v roke samo teoretični del, praktični del, brez katerega si ni mogoče misliti pevskega pouka, je bil v novo nastalih razmerah neuporaben. Zato sta avtorja zbrala 93 pesmi, ki se vse pójajo na ozemlju Ljubljanske pokrajine. Med njimi so narodne, umetne in nekatere ponarodele nabožne od najlajših, petju v ljudskih šolah namenjenih, pa do težjih tri in štiritiglišnih za mladinsko petje. Nekateri pesmi imajo tudi klavirsko spremljavo. Da ne bi bila zbirka preobirna, bo izšlo k več pesmim posebno klavirsko spremljanje, namenjeno zlasti učitelju. Cena pesmarice po 14 lir. Nanjo opozarjamo šole, pa tudi posameznike, ki se zanimajo za mladinsko glasbo.

Rdeči križ sporoča

Zastarelo pošto naj dvignejo: Ahčin Marija, Berbeč, Cuden Slavka, Cerne Angel, Cernač Franja, Cecilija Ivan, Cretnik Rozika, Čeč Angela, Čuček Benjamin, Cuznar Lojzka, Devetak Sonja, Erath Ivan, Ercojč Fardo, Fröhlich Oto, Fakin Mimica, Fajfer Mara, Havlič Jože, Herbst Darja, Habjanič Mimica, Jelen dr. Stanko, Kokalj Franc, Kolman Dragotin, Kovič Minka, Kavka Miha, Kranjc Janko, Kukec Marko, Krivec Joško, Končan Anica, Kosmač Ela, Kosmač Dore, Kobi Irena, Leopold B., Lorger Nažica, Lavrenčič Avgusto, Lokar Stefan, Ložar Radoslav, Lužnar Stane, Ložar Ivan, Maksimovič Milica, Machreda, Molar Karel, Mihajlovič Dušan, Marn dr. Jadviga, Maguš Ludivk, Nesting Jožica, Novak Milka, Pekl Edvard, Petelin Marija, Orožen Rezi, Piliš Ana, Pirnat, Potokar Stanko, Polence Anton, Podlessek Joško, Pip Ivan, Pirklo Mila, Perne Tončka, Ravnikar Marija, Rekar Mila, Rutar Peter, Rutar Ivan, Remic Tone, Rutar Marija, Stare, Dvořakova 12, Srečnik Ana, Seljak Marija, Sosič Jožica, Svet dr. Marta, Serajnik Milena, Stritih Fani, Strman Božo, Suhadolc Peter, Stegu Velimir, Šapla Anton, Šegula Janja, Verčon Milan, Tušek Kati, Vidmar Tončka, Beethovnova 7, Vontcina Pepca, Vagaja Božena, Trontelj Alojz, Zupan Ivan, Zorjan Martin, Zveza trg. združenj, Zupančič Silvo, Zivkovič Ciro, Zupan Ivo, Zirman Albina, Lujpohovec Jovanka, Muršičo Ant.

Novoješ pošto naj dvignejo: Burger Kajetan, Brajnik Anica, Cerar Danica, Cerar Ciril, Cimperman Anica, Čilenšek Mira, Česenj Dušan, Dekleva Bogomir, Eksport Špedicija, Gorjan Miroslav, Golja Marija, Hladnik inž. Stanko, Hrastelj Žoza, Jesih Mara, Josifovič Lepa, Kanc Alojz, Koritzy Marica, Košir Olga, Kregar Anica, Kompare Antonija, Kolenc Marica, Lah Marček, Lah Zinka, Mačelj Zofija, Mohorič Milica, Modic Ludivk, Modčan Jožica, Morde Franjo, Pak Rok, Pečovnik Dasha, Pirš Jože, Pešin Mihael, Rajhman Zlatka, Ravnikar Franc, Renec Ivanka, Remec Anica, Šitar Milenka, Šlapanjak Stanko, Sok Lenci, Stefančič, Škrabelj Tončka, Šuštar Janez, Verk Karl, Vodopivec Anka, Zor Mara.

Balanč Marija, Bizjak Stane, Brišnik Anica, Domoljub uprava, Dolničar Uca, Drčar Ludivk, Gerbec Miro, Hartman M., Hudec Drago, Kitek Ljudmila, Košak Miro, Mencinger Ljubica, Mikolič I., Nanut Franc, Rejc Marija, Skapin Joško, Banka Slavija, Starc Martin, Selovin Josip, Trontelj Alojz, Teržan Ivan, Zgonc Matija, Zupančič Terežija, Zamejč Ema.

Bogatelj Avgust, Čilenšek Mira, Kutin Mara, Lövinger, Golob Nasta, Sadar Marija.
Cerne Marija, Golja Marija, Kotnik Rajko, Kotnik Mira, Menart Ivan, Mesar Minka, Pipan Tone, Ramšak Marica, Stross, Strukelj Ivan, Wengnerholc Milka, Nečak Svetožar.

Ahčin Marija, Cajnkari Feliks, Cadež Nada, Devetak Viktor, Irina Ivanova, Kalin-Kačič Fani, Odpošilatelj pisma Koren Ursula, Leder Nada, Milavec Ela, Mravljak Milan, Merhar Stefan, Nahtigal Marjan, Pintar Rado, Podraž Ema, Remic Tone, Ramšak Marica, Ravnikar Marija, Inž. Spasenovič Tih., Šalamun Miša, Tominek Manja, Visenjak Radim, Verbajc Tončka, Zei Zlatko.

V tajništvo poizvedovalnega oddelka naj se javijo: Kucler Maks, Lah Boris iz Veržeja, inž. Lah Rado, družina Mertel, Radulovič Bogdan, Tramskek Micika, Kovačič Ladislav, Meri Remic, Kolodvorska 28, Svojni Rozmarna Franca.

Poizvedovalnemu oddelku so darovali: uradništvo Narodne banke 220 lir, Šubert Josip in Jožica iz Ljubljane 250 lir, Hočvar Jože iz Male Slivnice, namesto venca na grob blagopokojnega Viktorja Medena, 100 lir, rodbina Milavec iz Dolnje vasi, namesto venca na grob blagopokojnega Viktorja Medena 200 lir. Plemenitim darovalcem iskrena hvala!

Vsi oni, ki so prejeli od vojnih ujetnikov denar v jugoslovanski valuti, naj se oglašje v tajništvo poizvedovalnega oddelka RK na Tyrševi 11. S seboj naj prinese dokazilo, da je denar res od vojne ujetnika (pisemski ovitek, v katerem je bil denar poslan itd.) in na listu sledeče podatke: 1. seznam bankovcev, serije, številke, 2. sorodstvo do ujetnika, 3. natančen naslov.

Vsi ti podatki so potrebni v svrhu sestave skupne prorošje na Banca d'Italia za zamenjavo tega denarja.

Sport

Okrepljena »Ljubljana« ni bila boljša od kombinirane enajstorice ... in je dosegla le rezultat 2:2 (1:0)

Ljubljana, 15. decembra.

Kljub resnemu stremljenju, katero kaže vodstvo Ljubljane, leze naš nogometni voz silno počasno, skriplje in poka, se ponakne komaj vidno naprej in zdrkne spet nazaj. Fantje, ki ga vlečejo, so z dvema, tremi izjemami nad vse pridni, največ pa zaležejo seniorji slovenskega nogometa Lah, Doberlet, Slamič in drugi. Dobro je vlekel včeraj tudi mladi Hermežan Razbormnik, ki je prišel ljubljanski enajstorici v pomoč. Voz pa je spet obšel na težkem terenu. Grešili bi, če bi krivili vodstvo ali pa če bi grajali moštvo, ki je bilo gotovo srečnejše sestavljeno kot prejšnje nedeljo. Odkar je Ljubljana izpadla iz tovarišnje Beske, Gradjanskega in drugih, odkar nimamo več v Ljubljani velikih tekem, je zanimanje za igre na zelenem polju popustilo. Včeraj smo se ponovno prepričali, da nimamo več prvorazrednega nogometa.

Kljub vsemu se Ljubljana trudi, da bi storila vse za eventualno uspešno gostovanje v Padovi in Turinu. V ta namen je priredila včeraj že drugo trening tekmo, ki je napravila brez dvoma boljši vtis od one proti Marsu, katero je okrepljena enajstorica izgubila s 3:5. Tudi včeraj so vpregli v voz našega prvaka kar pet izposojenih moči, ki so v glavnem dobro vklele. Gostovali so Zigon, Doberlet in Slamič od Marsa ter Razbormnik in Klančnik od Hermesa. Tekma se je vršila v znamenju najtežjih okolištin. Na igrišču je ležala tenka plast grbastega zmznjenega snega, pred vratmi pa je bilo pravo drsilnišče. Ob času, ko bi morali začeti z igro, so vzeli krampa in lopate v roke, da so vsaj na najvažnejših mestih popravili teren, ki je bil za igro preveč spolzek, trd in nevaren. Ko so se v megli in mrazu pojavili igralci na polju, so ugovarjali, da ni sodnika. Na splošno želje je priskočil na pomoč športni poročevalec »Slovenskega domač g. Makovec, ki je odložil plašč in prevzel dolžnost sodnika.

Reprezentivno moštvo so sestavili takole: Kriše, Cegljar, Klančnik, Pupo, Slamič, Pelicon, Ha-

V italijanskem drž. prvenstvu še vedno vodi Triestina

V državnem nogometnem prvenstvu, katero obiskujejo ogromne množice športnega občinstva, so odigrali včeraj osmo kolo. Triestina, ki je gostovala v Genovi, se je ponovno afirmirala in si priborila na tujem terenu dragoceno točko. Zanimivo je, da so se končala vsa včerajšnja srečanja vodilnih klubov z razpredelnice z izidom 0:0. To velja za enajstorice Trsta, Benetik in Rima. Vse tri so si prištele po eno točko. Sedaj jih imajo po 11 in so ostale tudi vneprej po istem vrstnem redu na čelu razpredelnice.

Podrobni izidi 8. kola državnega prvenstva v A-diviziji so bili naslednji: Roma : Venezia 0:0, Napoli : Lazio 1:1, Livorno : Fiorentina 3:1, Modena : Ambrosiana 1:1, Bologna : Liguria 2:2, Juventus : Torino 3:0, Genova : Triestina 0:0, Atalanta : Milan 3:1.

Prvim trem sledijo potem po številu točk Fiorentina 10 točk, Liguria, Juventus in Torino po 9 točk, Ambrosiana, Lazio in Genova po 8 točk, Atalanta in Livorno po 7 točk, Milano 6 točk, Bologna in Napoli po 5 točk. Na koncu je Modena s 4 točkami.

Tudi v B-diviziji so igrali v polnem obsegu. Rezultati so bili naslednji: Prato : Spezia 3:0, Alessandria : Fiumana 2:1, Pro Patria : Lucchese 2:0, Novara : Pescara 3:1, Padova : Sienna 1:0, Brescia : Reggina 2:1, Fanfulla : Pisa 2:0, Udinese : Savona 2:0, Vicenza : Bari 0:0.

V B-diviziji je po včerajšnjih tekah naslednji vrstni red: Venezia 12 točk, Fanfulla, Novara, Alessandria in Padova po 11 točk, Bari in Brescia po 10 točk, Pescara in Udinese po 9 točk, Prato in Reggina po 7 točk, Spezia in Savona po 6 točk, Sienna in Pisa po 5 točk, Pro Patria 4 točke, Fiumana 3 točke in Lucchese nobene točke.

Sport v kratkem

Prijatelji travniškega hokeja so povabljeni na seetanek, ki bo 16. t. m. ob 18.30 v uradu CONI-ja. Na tem sestanku se bodo pomenili o organizaciji nove vrste športa pri nas.

Amsterdamski zmagal na plavalnem troboju. V Sportfondsbauu v Amsterdamu so imeli nedavno veliko plavalno prireditev — troboj med reprezentancami Rotterdama, Haarlema in Amsterdama. Tudi tokrat so dosegli nizozemski plavalci več

odličnih časov, ki zaslužijo, da jih zabeležimo tudi pri nas. 100 m hrbtno dame: 1. Feggelen 1:15; 2. Westhelle 1:18; 3. Semf-Skeffer 1:19. — 400 m prostogospodje: 1. Van Der Kull 5:14; 2. Van Merkestijn 5:14; 3. Skeffer 5:21. — 200 m prsnogospodje: 1. Smitskuyzen 2:47; 2. Kuitkoff 2:48; 3. Van Feggelen 2:49. Po točkah je zmazgala reprezentanca Amsterdama pred Rotterdamsdam in Haarlemom.

Odlične čase je dosegla danska prvakinja Ragnhild Hveger v nedeljo v dunajskem Amalienbadu. Najprej je nastopila proti dunajski štafeti, katero je sestavljalo šest plavalcev v krovlu na 400 m. Dunajska šestorica je prispela na cilj le dve desetinki sekunde pred Hvegerjevo, ki je dosegla izborni čas 5:15,2. V prostem slogu na 100 m je zmazgala Hvegerjeva z 1:08,8. druga pa je bila Winterjeva z 1:19. Še dva rezultata slovite rekordke moramo zabeležiti: 100 m hrbtno 1:17 in 200 m prostogospodje.

Vsi, ki poznajo trenutno moč ljubljanskega nogometa, so si edini v tem, da ne moremo sestaviti enajstorice, ki bi jo lahko poslali na gostovanje. Najbolj se zavedajo tega v vodstvu Ljubljane same. Kako se bo stvar razvila, je nemogoče napovedati. Tudi ni gotovo, če bo Ljubljana še nadaljevala s pripravami. Če bi bilo igrišče v redu, moštvo pa kompletno, tedaj bi lahko še upali, izidi zadnjih nedelj pa govorijo dovolj jasno, da bo treba še pridnega dela z naraščanjem, če nam je na tem, da se vrnejo časi, ko bomo spet lahko ponosni na svojo igralce nogometa.

odličnih časov, ki zaslužijo, da jih zabeležimo tudi pri nas. 100 m hrbtno dame: 1. Feggelen 1:15; 2. Westhelle 1:18; 3. Semf-Skeffer 1:19. — 400 m prostogospodje: 1. Van Der Kull 5:14; 2. Van Merkestijn 5:14; 3. Skeffer 5:21. — 200 m prsnogospodje: 1. Smitskuyzen 2:47; 2. Kuitkoff 2:48; 3. Van Feggelen 2:49. Po točkah je zmazgala reprezentanca Amsterdama pred Rotterdamsdam in Haarlemom.

Odlične čase je dosegla danska prvakinja Ragnhild Hveger v nedeljo v dunajskem Amalienbadu. Najprej je nastopila proti dunajski štafeti, katero je sestavljalo šest plavalcev v krovlu na 400 m. Dunajska šestorica je prispela na cilj le dve desetinki sekunde pred Hvegerjevo, ki je dosegla izborni čas 5:15,2. V prostem slogu na 100 m je zmazgala Hvegerjeva z 1:08,8. druga pa je bila Winterjeva z 1:19. Še dva rezultata slovite rekordke moramo zabeležiti: 100 m hrbtno 1:17 in 200 m prostogospodje.

Črnomelj brez snega. Dočim v Novem mestu in okolici spat, oziroma še, leži sneg, ki je zapadel pred par dnevi, je Črnomelj brez bele odeje. Čim se z železnico pripelješ skozi tunel proti Sencici opaziš, da si prišel pod milejše podnebje Bele krajine, ki ji je tokrat sneg prizanesel.

Proračun okrajnega cestnega odbora sprejet. V sredo, dne 9. dec. se je sešla skupščina novo-meškega cestnega okrajnega in sklepala o proračunskem predlogu za l. 1941, o katerem smo že poročali. Skupščina je proračunski predlog sprejela kakršen je bil predložen. Za kritje izdatkov cestnega okrajnega bodo torej prihodne leto pobirali 30% cestno doklado na vzporedne državne davke. Eventualne pisarne pritožbe proti proračunu morajo biti vložene tekem 14 dni. Pritožbe je kolokovati z 12 lirami.

Iz Novega mesta

Ročnatacijski večer društva »Družinec bo v petek 19. t. m. (in ne v torek, kakor je te dni napovedal tiskarski škrt).

S steklenico po glavi. 21 letnega hlapca Antona Rožiča iz Vrha pri Senci se je v prepiru nek posestnik udaril s tako silo s steklenico po glavi, da mu je prizadel težje poškodbe, zaradi katerih se je Rožič zatekel v novomeško bolnišnico.

Proračun okrajnega cestnega odbora sprejet. V sredo, dne 9. dec. se je sešla skupščina novo-meškega cestnega okrajnega in sklepala o proračunskem predlogu za l. 1941, o katerem smo že poročali. Skupščina je proračunski predlog sprejela kakršen je bil predložen. Za kritje izdatkov cestnega okrajnega bodo torej prihodne leto pobirali 30% cestno doklado na vzporedne državne davke. Eventualne pisarne pritožbe proti proračunu morajo biti vložene tekem 14 dni. Pritožbe je kolokovati z 12 lirami.

Pred sodiščem

»Da, priznam, da sem bil že kaznovan zaradi vloma, tatvine vlačugarstva, poneverb in krive prispege: toda povejte mi človeka, ki bi bil brez napak?«

Neznani učenec

Zgodovinski roman iz Kristusovih časov. Prevedel dr. Joža Lovrenčič.

Francesco Perri 13

Tu se je zbrala množica okoli nekega vedežvalca, ki je razlagal sanje kakih sužnji ali prerokoval prihodnost kakih hetari, tam je imel svoj krog grški rokohitec, ki je ob bučnem smehu poučeval, kako lahko izmakneš denarico kakemu patriciju ali trgovcu, drugod je spet zanesenjak pridobival ljudi s pripovedovanjem Ozirisovega trpeljenja ali razlagal kak Zoroastrov svečenik z arabskimi poslikano visoko kapo in z brado, mastno od olja in narde, sorodstvo in istovetnost bogov ter bajal o titanskem boju, ki ga neprestano vodi mračni Ahriman, bog podzemskih demonov, proti svetlemu Ormazdu.

Od Trigeminskih vrat do Almona in še dalje do razkošne vile Nonija Asprenata je valovilo ostrženišev glave, miter, turbanov, frigijskih čepic, škrlatnih plaščev, belih in sinjih tunik, širokih galskih ogrinjav, grških himnoidov, obnošenih tog, ohlapnih ženskih oblek — peplov in vibrajočih tenčic ter priček vseh vrst. Od vesepovsod je odmevalo vpitje in kričanje v vseh jezikih. Šale in dovtipi in prostaške kletve so se čule, naperjene večina proti cesarju. »Kozel«, »stari satir« je bila še najnedolžnejša, kar je letelo nanj.

»Ali pride, ali ne pride?»

Neizmerna množica je gledala pod nebo in ugibala po počasnem letu velikih morskih sokolov, usmerjenih proti cesarju.

Jutri je bilo mrzlo, a jasno. Oster veter, ki je pihal z morja proti Albanskim goram, je razgalil lahke meglo z ravni in nagradil nad gor-

skimi grebeni bele, razvlečene oblake, bleščeče ob vzhajajočem soncu kakor oblačila bogov na Olimpu.

Iz ogromnega mesta, kjer se je lesketal marmor tempeljev, stebrišč in obokov in so žareli pozlačeni kipi, je odmeval hrup praznujoče množice, na otokih, na trgih, nad palačami in še golimi vrstovi, ki so jih pa le zelenile ciprese in pinije, v starih gozdičkih na Palatinu in v lovorovih gajih na Aventinu in Janikulu se je dvigalo v čisti zrak na stotine kipov in operutenih zmag, ki so jih v hitri postavlili. Nad vse morje hiš se je visoko in veličastno dvigala ogromna kvadriga. Ki je krasiла pročelje tempelja Jupitra Satorja, kateri je, kakor se je zdelo, leteč prihajal izpod višin jasnega zimskega neba.

12.

»Prostor, prostor za pontifika Valerija Mesala!« so kričali sužnji gonjači, dvigali palice in s prsmi odpirali množico, ki je v gneči mrgolela, nakar so mogli z nosilnico naprej, a med vpitjem in spakovanjem drhali, ki ni imeli pred nikomer spoštovanja. Stari siloviti vojaki so dvigali pesti, oriantali so se oglašali kakor gosei in polnili ozračje s svojim grgrajočim erotanjem in narekovanjem, barbari so na široko odpirali svoje divje zelenkaete oči in vzkricali, kakor bi tulili.

Tu in tam so se nad valovanjem glav prikazale še druge nosilnice s pozlačeni kupolami in vdelanimi venčki kričečih barv in njihovi gonjači so se prerivali s komolci in palicami. Trušče množice, kričanje sužnje in topolanje njihovih čevljev in lesenih sandalov je polnilo veliko cesto z nezrečenim hrumenjem.

Tu in tam so se nad valovanjem glav prikazale še druge nosilnice s pozlačeni kupolami in vdelanimi venčki kričečih barv in njihovi gonjači so se prerivali s komolci in palicami. Trušče množice, kričanje sužnje in topolanje njihovih čevljev in lesenih sandalov je polnilo veliko cesto z nezrečenim hrumenjem.

Večkrat se je vpitje spremenilo v hudo kričanje, silno pokanje z biceem je prerezalo ozračje in nad množico, ki se je razdelila, so se prikazali

polnagi vozniki v obnošenih tunikah iz ciliciske volne, vihteči biče in se jezili. Vzili so iz pristanišča les in marmor za velike stavbe, ki so jih začeli graditi novi bogatini na Aventinu.

13.

Ko so prišli z nosilnico v bližino glavne celes Decumanus Maximus do Rimskih vrat, je bilo skoraj nemogoče dalje. Cesto je zapirala dvojna vrsta stražnikov in pretorijancev v polni bojni opremi, zadrževana množica je pa pritikala in tulila.

Posamezne gruče so se izločile, drle kričče čez polja, plezale čez ptiotope predmestnih vil in čez ograje patricijskih vrto, da bi po drugi poti vršili in dobili lep prostor na Sulanskem obzidju. Stražni sužnji so v nasilneže hujskali pse in veokoli je bilo elišati besno lajanje, pomešano s krikom ljudi, ki so bežali.

Drugo vpitje je prihajalo s Tibere, po kateri so hiteli proti pristanišču v nepregledni vrsti veliki čolni, polni ljudstva, ki je vzklikal, čeprav še daleč od cesarske ladje, ki je bila zasidrana v notranjem pristanu vile Fulcija Triona.

Končno je pontifikova nosilnica čeprav ob preklinjanju množice, je prišla do vojske vrste. Neki centurion se je približal, da bi se pogajal, a ko je gledal od vratih opekastr obraz Valerija Mesala, je spoštljivo pozdravil in ukazal, naj ga spustijo naprej.

V Ostiji je bilo vse nenavadno živahno in praznično, a vendar je bilo videti, da za vzdrževanje reda odgovorne oblasti niso bile mirne. Ozračje je bilo kakor polno nevihte. Skupine straž so bile peš in na konjih vsak trenutek pripravljene, da nastopijo in preprečijo vsako kršitev danih navodil. Ljudstvo je bilo, kakor se je zdelo, po-

ebno razburjeno in nasilno. Ko so imeli za sabo še eno vojaško zaporo, so ostali z Valerijevo nosilnico pred vilo Fulcija Triona.

V dolgi vrsti so bile na trgu in okoli ograje že postavljene nosilnice raznih patricijev, vsaka z gručo spremljajočih sužnje, ki so se pogovarjali in krohotali, pripovedujoče si skrivnosti svojih gospodarjev, zlasti pa gospodaric, katerih spletke so vsi poznali.

Onstran ograje je bilo videti, kako so se gibale in prerivale visoke bele toge, obrobjene s škrlatom, senatorske tunike, rdeče sandale z visoko peto in s črnim jermenjem iz finega paflagonskega usnja. Dobra stotina senatorjev, konzularnih osebnosti in zlasti uradnih ovađuhov se je sprehajalo pod drevjem in pod stebrišči v živahnem razgovoru.

Preden je Valerius vstopil, je opazil Domicija Enobarba s konzulskimi insignijami in z rdečo, skrbno skodrano in odišavljenno brado. Govoril je z Makronom, poveljnikom pretorijancev, in s svakom Markom Vinicijem. V drugi skupini je videl Lucija Apronija, Rubelija Gemina in slovitega Tognija Gala. ki je predlagal, naj bi prišel to jutro cesar v mesto v spremstvu telesne straže, ki bi jo sestavljali senatorji.

Ograja, ki so jo stražili pretorijanci, se je odprla in Valerius z Markom Adonijem je vstopil.

Vila Fulcija Triona, ki si jo je zgradil v Ostiji z dohodki svojega ovađustva, je bila med najlepšimi v pristanišču. Sredi velikega vrta, kjer je bila češnja pri češnji — Trion jih je imel neznanako rad — se je dvigala pravokotna zgradba v izbranem grškem slogu. Okoli hiše je bil dolg hodnik z jonskimi stebri, nad katerimi sta bili tudi dve ploščadi: z ene je bil razgled na ravnino, z druge na zaliv.

Kako žive v Švici

Ali čuti tudi Švica vojno, se sprašujejo nekateri listi, pišo o Švici. Odgovor je vsekakor pritrden. Ustavimo se samo pri vprašanju prehrane. V gostilni dobiš hrano le proti oddaji dveh kuponov. Kupone razdeljujejo v začetku meseca. Vsakdo lahko deloma ali v celoti zamenja svojo živilsko karto za kupone. Najvažnejša živila kakor maslo, moka, sladkor so strogo racioniрана, kava, čaj in kakao se dobe mesečno v zelo majhnih količinah. Uvedeni so trije brezmesni dnevi na teden. V Švici zelo priljubljene igre, kjer lahko srečni dobitnik zadene kokoši, piščance, račke ali celo majhnega prašička, so odpravljene, oblast jih je prepovedala. Mleko morajo producenti v določeni množini obvezno oddajati, sir, ta priljubljen švicarski narodni pridelek, je tudi racioniран, na mesec ga dobi vsak le toliko, da lahko dnevno pokrije z njim majhen košček kruha. Slovita švicarska čokolada ima izredno vrednost. Tudi obutev in obleka sta na karte. Če si na leto kupiš obleko, si karto že izčrpal. Morda ti bo ostalo le še za kake nogavice.

Promet s tovornimi avtomobili je ustavljen. Vse zaloge bencina morajo biti strogo prijavljene, tako da jih oblast lahko vsak čas pregleda in po potrebi odkupi. Sedaj so se tudi Švicarji privadili na kolo, kar je v njihovi hriboviti in gorati deželji kaj naporno. Kdor se n. pr. vozi s kolesom po Lausannu, bo v enem letu imel mišice, kakor najbolj utrjeni atlet. Novih koles ni več moči dobiti, pnevmatike in duše so pod zaporo in kakor Damoklejev meč visi nad glavami kolesar-

jev napovedovanje, da bo celo vožnja s kolesom na nedeljske popoldanske izlete prepovedana.

Velika težava je tudi s premogom. Centralne peči imajo predpisano največjo mero toplote, mrzdo podvrženi ljudje so boje hudih zimskih viharjev. Tudi uporaba električnega toka je omejena. Vodni rezervoarji za pogon turbin so zaradi majhnega dežja v letošnjem poletju izpraznjeni, tako da je tudi »beli premog« racioniран. S čustvovanjem je pisal neki švicarski list o možu, ki si je zaradi pomanjkanja mila nabavil električni aparat za britje, pa zaradi pomanjkanja električnega toka zopet mora nositi brado.

Mnoge ladje tujih paroplovnih družb, ki so bile prej v švicarski službi, te službe ne opravljajo več in sedaj si ta država sama ustanavlja svojo trgovsko mornarico. Na škodo pačnikov bodo povečali površino obdelane zemlje, da bi se dežela vsaj v glavnem lahko sama preživljala. Ze to leto so dosegli precejšnje uspehe. Težavno je postalo vprašanje poljskih delavcev. Če hočejo, da bi šli industrijski delavci obdelovat zemljo, morajo zboljšati življenjske pogoje kmetov, njihovih družin in njihovih delavcev, kajti sicer ne bodo mogli nikogar privabiti z mesta na delo na kmete. Sploh pa v Švici primanjkuje delavcev. Mnogi so vpoklicani v vojaško službo, drugi so zopet pritegnjeni k delu pri zgradbi obrambnih ert, tretji zopet v industriji in obrti. Če bodo hoteli izvesti izdelavalni načrt za povečanje obdelane zemlje, bodo morali pritegniti v službo za prehrano najmanj 80.000 novih delavcev.

Transdnjestrija

Zbiralec znamk so med mnogimi filatelističnimi redkosti, ki jih je prinesla sedanja vojna, opazili tri različne znamke s sliko srednjeveškega vojvode, pod njim pa napis Transdnjestrija. Znamke je izdala romunska poštna uprava, ker se glase na lejo. Kaj je Transdnjestrija? Kakor že ime pove, je Transdnjestrija pokrajina, ki jo sestavlja trikot med Dnjestrom ter mestom Mohilev na severu in Ovidiokol na jugu pa do reke Buga. V tej pokrajini so strnjene naselbine Moldavcev, ki so bili doslej v sovjetski moldavski republiki. Ko so Nemci in Romuni te kraje zasedli, so vpeljali v njih romunsko vojaško in civilno upravo, ne da bi bila dokončno odločena njihova usoda.

Kakor zatrjujejo Romuni, je bilo po odvzemu Moldavije in severne Bukovine v Sovjetski Rusiji 3 milijone Moldavcev, torej bestino vseh Romunov. Od tega sta bila dva milijona v Besarabiji in severni Bukovini, ki ju je morala Romunija odstojiti Sovjetski Rusiji. Romuni priznavajo, da v novi pokrajini, to je Transdnjestriji, ki so jo sedaj dobili Romuni v upravo poleg vrnjene Besarabije in severne Bukovine, niso samo Romuni, vendar pa jih je mnogo. Po romunskih zatrilih naj bi jih bilo pol milijona. Po ljudskem štetju v Sovjetski Ru-

siji iz l. 1926. je bilo v moldavski republiki 258.000 Romunov, dočim je bilo po stari carski statistiki iz l. 1914. v Rusiji 435.000 Moldavcev (to pa tudi v področjih izven dosedanje moldavske republike). Dananje romunske statistike navajajo, da živi v Transdnjestriji, dalje proti vzhodu, na Krimu in v Sibiriji okrog 800.000 do 1.200.000 Romunov. Ti Romuni da izhajajo iz srednjeveške države v 12. stoletju, ki je obsegala Kijev, Volinje in Podolje. Imenovala se je »Voloholene«, kar naj bi bilo skupno z besedo Valaha, Vlah. Gotovo je, da je v Transdnjestriji še precej romun. življa, točnih in zanesljivih podatkov pa ni. Občutiti ga je bilo v nekaterih mestih, kakor v Tiraspolu, Grigoriopolu, Braili. V Odesi spominja nekoliko — pa samo po imenu — na Moldavane mestna četrt »Moldavanka«.

V Transdnjestriji — obsega 8843 kvadrat. kilometre — je 10% gozdov, ostalo pa so vinski, sadni in zelenjadni nasadi. Tu je uspeval tudi dober ruski tobak.

A: »Kaj je vedno krajše, čim bolj vlečemo?«
B: ???
A: »Cigareta«.

Malioglasil

V malih oglasih velja pri iskanju službe vsaka beseda L. 0,30, pri ženitovanjskih oglasih je beseda po L. 1,—, pri vseh ostalih malih oglasih pa je beseda po L. 0,60. Davek se računa posebej. — Male oglase je treba plačati takoj pri naročilu.

Službe

Dobe:
Dve služkinji
pridni in posteni, sprejem za kmečka dela. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 13168. b

Prodamo

Več orehovitih hlođov izkopanih s koreninami, proda Rudolf Fibernik, Suhor pri Metliki. 1

Službe

Isteto:
20 letno dekle
pošteno in zdravo, dela vojnno, želi zaposliti pri dobri krščanski družini, gre tudi k otrokom. Naslov v upravi št. 13532. b

Kupimo

Kupujemo stare kolesne in avtomobilne zračnice. A. Gorec, poleg Nebotičnika. k

Posestva

Iz proste roke se proda enonadstropna hiša velika v trgovsko-prometnem kraju in zdrav nizsekkan gozd v izmeri 16,5 ha, ob železniški postaji. Direktna ponudba takoj na upravo »Slov.« pod »Bela Krajina« številka 13447. p

Kurivo

2951

DRVA PREMOG
DOLENSKA
CESTA

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob 16 in 18,15, ob nedeljah in praznikih ob 10,30, 14,30, 16,30 in 18,30

Duhovita komedija polna smeha, zabave in muzike

Dva milijona za en smehljaj
Enrico Viariso, Elsa de Giorgi, Sandra Ravel, Romola Costo

KINO UNION TEL. 22-21

Vesela in zabavna filmska burka s popularnim komikom Fernandelom

Štirje pari se ženijo
Paulette Dupont, Claude May, Andrej, Roland Toutain

KINO SLOGA TEL. 27-30

Najbolj priljubljena igralka ALIDA VALLI in OSCO GIACHETTI v enem najlepših filmov sez.

Tajna ljubezen
(po rom. A. Hellera). — Ostali igralci Vivi Gioi, Osvaldo Valentini, Bella Starace, C. Pilotto itd.

KINO MATICA - TEL. 22-41

Redki trojčki

Otroci iz mešanik zakonov med belimi in drugobarvnimi ljudmi so različne polti. Nekateri so popolnoma beli, drugi črni, tretji pa zopet kake vmesne barve. Irka Ellen Brown, poročena z nekim mulatom, je v Mehiki podarila svojemu možju trojčke, od katerih je bil eden bel, drugi črn, tretji pa vmesne polti.

Oceani iz safirov

V dvorski zakladnici v Teheranu imajo najdragocenejši in edinstven zemljevid na svetu. Zemljevske celine in otoki so izdelani z mozaiki iz smaragdov in rubinov. Tretji pas, morja, predstavljajo safiri. Ekvator in mejo Irana pa so označene z diamanti.

Umr! je v 83. letu starosti naš oče, stari oče in stric, gospod

Bogomir Gmeiner

poštni poduradnik v pokoju

Dotrpel je po kratki bolezni in pripravljen za pot v večnost mirno zaspal v nedeljo, dne 14. decembra t. l. ob 1/2 zvečer. Na zadnji poti ga spremlimo v torek, 16. decembra ob 1/2 popoldne z žal. kapelice sv. Antona, na pokopališče k Sv. Križu. Dobremu očetu in poštnjaku naj bo Bog dobron plačnik!

Ljubljana - Ježica, dne 15. decembra 1941.

Zalujoči ostali.

Kap jih je zadela...

... tablete svetle barve so slabo uspalno sredstvo, ki se prodaja ponavadi po vseh takih trgovinah, ter se njih vsebina zelo ujema s tem, kakor je napisana na etiketah na steklenici, kjer so obrazloženi sestavni deli snovi.

Nasprotno pa so temnejše tablete iz samega ciannatrija, kateremu je primšana malo steklene vode...»

»Gospodična Casserton mora biti res zelo hvaležna gospodu Phineasu Gavinu,« meni Montgomery.

»Veekakor! ciannatrij, razredčen v vodi, imenujemo tudi navadno prusko kislino.«

»Res prijazna hiša! pripomni ironično Montgomery. »Caj povzroča človeku razširjenje erca, uspalno sredstvo pa ga takoj pošlje naravnost v večnost...«

»Pozabljáš pa še na podžagana tla, ki naj mu pomagajo zdrkniti v globotino.«

»Imáš prav. In tudi na strašilo ki je gotovo neranjivo.«

»Vse sama sredstva, da človeka popade groza in strah! Sedaj jo je skupil ubogi Higgins na nosul! Še sreča, da ei ni zlomil tilnika! Vsekakor pa ga je pretes možganov onesposobil za nekaj tednov. — Midva morava sedaj obvestiti Yard! Tako jutri oddaj brzojav sanj!«

Montgomery se zareži.

»Zaradi nas bodo morali v Spelmannsmarketu najeti krmalu še enega poštarja. Nesrečni Wiphore si bo zlomil hrbet pod težo brzojavov, ki mu jih pošilja Ambrose.«

»Higgins je hotel dati policaju podrobno pregledati grad. Ker je pa sedaj tako pobit, ne bo mogel tega izvesti. Zato bom jutri jaz sam sistemsko napravil natančno preiskavo.«

»Lahko grem tudi jaz zraven?«

»Ne! Ti se odpelješ v Spelmannsmarket!«

»Škoda!«

Phineas Gavin obstane smeje v veži.

»Če so služabniki sami,« si je mislil, »tedaj tudi lahko pokažejo svoj privatni obraz.«

Poslušal je glasno govorenje, ki je prihajalo iz knjižnice.

Charles in Tessy Casserton sta se že zopet pripravila.

»... ne uvidim,« je vpila gospodična Casserton, »zakaj naj bi ne verjela, da si imel tudi ti svoje prste vmes pri teh skrivnostnih dogodkih! Končno pa je tudi tebi najbolj prav prišlo, da je Henry umrl!«

Nasprotovanje Charlesa Cassertona je prišlo zelo temperamento do izraza.

»Zakaj bi pa ti ne bila njegova morilka? Človek bi kaj lahko verjel, da si dala Henryja ubiti, da si ga spravila s poti. Kar mirno priznaj! Jaz bom gotovo zadnji, ki bi te izdal...«

Svetli smeh Tessy Cassertonove se je mešal v lahko Gavinovo hehetanje.

»Otroka,« je mrmral vase, »otroka eta še, ki si drug drugemu napravljata samo težko življenje.«

14.

Chappell je pogledal na uro.

»Ravno pol enajstih!« je zamrmral. Potem je pogledal skozi okno.

Kakor črna snov je ležalo komaj vidno morje pod brezvezdno nočjo.

Komisar je zaprl zaklopnico pri polkni.

Stopil je k mizi in poiskal iz svojih kovčegov magnezijsko baklo.

Tedaj je nekaj lahko potrkalo na vrata.

Chappell odpre.

V sobo vstopi Tessy Casserton.

V lepi svileni sinji pižami, ki jo je zakrival nalahno samo golobesiv nočni plašč.

»Ne morem spati, Chappell! Tako se bojim!« mu je rekla in se sedela v naslonjač.

Njeni nogi sta izginili pod plaščem.

Kot krvavoderče kaplje sta bili videti na podu samo zametasti copatki.

»Pred kom?« je vprašal Chappell brezdušno.

Gospodična Casserton je samo našobila ustka.

Večkrat si je popravila rjave kodre.

»Ste vedno tako natančni?«

»Moram!«

»Strašen poklic. Ste res tako slavni, kakor pravita o vas Montgomery in Ambrose?«

»Ne vem,« odgovarja Tessy Casserton. »Ali se sploh more o sebi trditi kaj takega?«

»Imate prav.«

»Pred kom se pa bojite?« je navezal Chappell zopet na začetek pogovora.

»Pred svojim bratrancem in Lyngbyjem!« se je pritožila mlada gospa.

In pri tem mu je vrgla tako proseč pogled v obraz, da bi moral ganiti tudi še tako brezsrčno bitje.

K tem brezsrčnim bitjem je spadal seveda tudi Reg Chappell.

»Zakaj? Iz kakšnih vzrokov?«

»Moj Bog! Ali moramo tudi že ugotavljati svojim čustvom vzroke? — Prej je v moji sobi strašilo.«

»Strašilo?« je vprašal Chappell z nevernim nasmehom.

»Da, strašilo.«

»Res?«

»Dvomite nad mojimi besedami?«

»Nikakor!« je rekel Chappell proti svojem pripračanju. »Toda, to bi bilo nekaj novega v tem gradu.«

»Je še marsikaj drugega novega tu,« je ostro pripomnil Chappell. »Novo je tudi, če kdo pade skozi deske. Higgins ima ena in štirideset pet stopinje vročine. Strežnica iz Spelmannsmarkta je sicer zelo zanesljiva, toda vpliva na nadzornikovo zdravje nima nobenega. Bilo bi nastrženo, če bi postal Higgins tretja žrtve...«

»Tretja žrtve?«

»Seveda! prva Bobby, druga...«

»Počakajte! Ni še ugotovljeno, da je Bobby izgubljen...«

Gospodična Casserton zmaje z glavo.

»Ah, jaz sem prepričana, da smo mi vsi izgubljeni. — In nihče ne ljubi. Nihče mi ni dober. Nihče me noče razumeti.«

Komisarju se zdi položaj kočljiv. Zato se odmakne.

Potem odseče kratko:

»Mi hočemo že enkrat priti strahu do dna. Kje strah?«

Tessy Casserton se dvigne.

Njeni nožiči iščeta copatke.

V hipu je stala zravnana in prijala komisarja za roko.

»Pojdite!« mu energično zapove.

»Samo še hipl! Najprej moram vzeti še svojo svetlobno palico.«

Tessy Casserton je peljala Rega Chappella v svojo spalnico.

Bronaste svetilke z barvastimi stekli so metale sopen sij.

Tessy Casserton se je rahlo nasmejala.